



Bruselj, 12.4.2018
COM(2018) 173 final

2018/0082 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o nepoštenih trgovinskih praksah v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano

{SWD(2018) 91 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Kmetje, predelovalci, trgovci, trgovci na debelo, trgovci na drobno in potrošniki so vsi akterji v verigi preskrbe s hrano. Manjši udeleženci v verigi preskrbe s hrano se zaradi svoje na splošno šibke pogajalske moči v primerjavi z velikimi udeleženci v verigi pogosteje srečujejo z nepoštenimi trgovinskimi praksami. Kmetijski proizvajalci so še posebno dovzetni za nepošteno trgovinske prakse, saj pogosto nimajo pogajalske moči, s katero bi lahko bili kos pogajalski moči svojih partnerjev nadalje v verigi, ki kupujejo njihove proizvode. Razlog je v tem, da so nadomestne možnosti za to, da bi svoje proizvode spravili do potrošnikov, omejene.

Splošno priznano je, da se nepošteno trgovinske prakse pojavljajo v celotni verigi preskrbe s hrano. Na verigo preskrbe s hrano, vključno z nepoštenimi trgovinskimi praksami, so bila od leta 2009 osredotočena tri sporočila Komisije.

Junija 2016 je bila Komisija v resoluciji Evropskega parlamenta¹ pozvana, naj predloži predlog za pravni okvir Unije v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami. Decembra 2016 je Svet pozval Komisijo, naj v doglednem času opravi oceno učinka z namenom priprave predloga zakonodajnega okvira ali nezakonodajnih ukrepov Unije za odpravljanje nepoštenih trgovinskih praks². Evropski ekonomsko-socialni odbor je septembra 2016 objavil poročilo, v katerem je Komisijo in države članice pozval, naj hitro ukrepajo, da bi preprečile nepošteno trgovinske prakse, in sicer z vzpostavitvijo usklajene mreže izvršilnih organov na ravni EU, da se ustvarijo enaki konkurenčni pogoji na enotnem trgu³.

Komisija je v svojem poročilu iz leta 2016 opredelila številna področja, na katerih so mogoče nadaljnje izboljšave v zvezi z zakonodajo držav članic o nepoštenih trgovinskih praksah in prostovoljnimi pobudami industrije. Zavezala se je, da bo pred koncem svojega mandata znova ocenila potrebo po ukrepanju na ravni EU za obravnavanje nepoštenih trgovinskih praks, pri čemer bo upoštevala nadaljnji razvoj. Pričakovanja glede izboljšav niso bila v celoti izpolnjena, kot je podrobneje obravnavano v oceni učinka (oddelek 3.3).

Z nepoštenimi trgovinskimi praksami se lahko, kadar se pojavijo, ustvarja pritisk na dobiček in marže udeležencev v verigi, kar lahko privede do nepravilnega razporejanja sredstev in celo povzroči prenehanje poslovanja sicer ekonomsko uspešnih in konkurenčnih akterjev. Na primer, retroaktivno enostransko zmanjšanje pogodbene količine pokvarljivega blaga je enako izpadu dohodka za udeleženca v verigi, ki morda ne bo zlahka našel drugega odjemalca za to blago. Zamude kupca pri plačilu za pokvarljive proizvode, potem ko so dostavljeni in prodani, pomenijo dodatne finančne stroške za dobavitelja. Morebitne obveznosti za dobavitelje, da vzamejo nazaj proizvode, ki jih kupec ni prodal, lahko pomenijo neupravičen prenos tveganja na dobavitelje, kar ima posledice za njihovo varnost načrtovanja in vlaganja. Če se dobavitelja prisili, da prispeva k splošnim promocijskim dejavnostim distributerjev na prodajnih mestih, ne da bi od tega imel sorazmerno korist, se lahko njegova marža neupravičeno zniža.

V okolju kmetijske politike, ki je postalo izrazito bolj tržno usmerjeno, je dobro upravljanje verige preskrbe s hrano vse pomembnejše za udeležence v verigi, zlasti za kmetijske proizvajalce. Predlog bi moral zagotoviti, da lahko ti udeleženci konkurirajo pod poštenimi

¹ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. junija 2016 o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano (2015/2065(INI)).

² [Sklepi Sveta](#) z dne 12. decembra 2016, Krepitev položaja kmetov v verigi preskrbe s hrano in preprečevanje nepoštenih trgovinskih praks.

³ [COM\(216\) 32 final](#), 30. september 2016.

pogoji in tako prispevajo k splošni učinkovitosti verige. Nepošteno poslovno ravnanje udeležencev s pogajalsko močjo, ki ni prepovedana, ali obstoj možnosti pravnega varstva, ki niso dovolj učinkovite, lahko oslabi ekonomsko uspešnost udeležencev v verigi. Tako slabo upravljanje bo tudi verjetno spodkopalo zaupanje v splošno poštenost in delovanje verige preskrbe s hrano.

Veriga preskrbe s hrano je kontinuum medsebojno vertikalno povezanih trgov. Zanj so značilne velike razlike v relativni pogajalski moči med manjšimi in srednjimi podjetji ter večjimi podjetji. Ravni koncentracije udeležencev na stopnjah po primarni proizvodnji so v vseh državah članicah visoke. V nekaterih primerih nepoštena trgovinske prakse prizadenejo šibkejšo proizvajalce, kot so kmetijski proizvajalci, tudi če jim niso neposredno izpostavljeni, če se stroški, nastali zaradi nepoštenih trgovinskih praks, prenesejo nazaj po verigi preskrbe s hrano do najšibkejšega člana, ki je pogosto kmet. Negativni učinek nepoštena trgovinske prakse, ki se pojavi nadalje v verigi, na primer med trgovcem na drobno in predelovalcem, se lahko prenaša nazaj po verigi in nazadnje doseže kmete.

Posebna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah v 20 državah članicah pričajo o precejšnji zaskrbljenosti glede nepoštenih trgovinskih praks na nacionalni ravni. Vendar pa se nepoštena trgovinske prakse v državah članicah obravnavajo zelo različno. V nekaterih državah članicah posebna zaščita pred nepoštenimi trgovinskimi praksami ne obstaja ali pa je ta neučinkovita.

Nekatere prakse so lahko prepovedane s splošnim (pogodbenim) pravom in tisti, ki so se srečali z njimi, imajo možnost zahtevati pravno varstvo pred civilnim sodiščem. Vendar pa je splošno pogodbeno pravo, kolikor zajema zadevno prakso, dejansko težko uveljavljati: šibkejša stranka trgovinskega posla pogosto ne želi vložiti pritožbe, ker se boji ogroziti obstoječe poslovno razmerje z močnejšo stranko („dejavnik strahu“).

Razlike v regulativnih pristopih držav članic k nepoštenim trgovinskim praksam vodijo tudi do različnih konkurenčnih pogojev za udeležence v verigi. Pri sedanjem nesistematičnem pristopu je obseg zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami, ki je zagotovljen udeležencem v verigi, odvisen od države članice. Razlike v pravilih lahko vodijo do razlik v konkurenčnih pogojih.

Prav tako je usklajevanje med izvršilnimi organi držav članic slabo zaradi neobstoja formalnih struktur za usklajevanje na ravni EU. S takim usklajevanjem bi se lahko izboljšale prakse izvrševanja v državah članicah.

Prostovoljna pobuda za verigo preskrbe s hrano (SCI – Supply Chain Initiative)⁴ je zasebna pobuda industrije, katere namen je urediti nepoštena trgovinske prakse. Podobne nacionalne pobude obstajajo v državah članicah vzporedno z obveznimi nacionalnimi ukrepi. Pobuda SCI ima od svojega nastanka pomembno vlogo v državah članicah pri krepitvi ozaveščenosti o nepoštenih trgovinskih praksah in spodbujanju poštenosti v poslovnem ravnanju. Pobuda se razvija in člani pobude so nedavno imenovali neodvisnega predsednika. Zagotavlja forum za zgodnje in nepravidno reševanje sporov. Vendar pa je malo verjetno, da se bo razvila v celovit okvir upravljanja, s katerim bi javni ukrepi upravljanja, vključno z izvrševanjem, postali odvečni. Sodelovanje v pobudi SCI je prostovoljno, zato ta pobuda za zdaj ne zajema vseh udeležencev v verigi preskrbe s hrano. Medtem ko so na primer trgovci na drobno člani pobude SCI, pa nabavna združenja trgovcev na drobno ne sodelujejo v njej, prav tako v njej ne sodelujejo organizacije, ki zastopajo kmetijske proizvajalce. Zadnje navedene se ji niso pridružile, ker po njihovem mnenju ne zagotavlja zadostne zaupnosti za pritožnike ter

⁴ <http://www.supplychaininitiative.eu/>. Pobuda SCI je bila formalno ustanovljena leta 2013, vendar pa so njena „načela dobre prakse“, ki so nekakšen kodeks ravnanja, iz leta 2011.

neodvisnih preiskav ali sankcij⁵. Vendar pa organizacije, ki zastopajo kmetijske proizvajalce, sodelujejo v nacionalnih pobudah za verigo preskrbe s hrano.

Nekatere omejitve prostovoljnega kodeksa so lahko tudi strukturne. Pobuda SCI ne more nalagati sankcij, niti se ne objavljajo odločitve (ni odvratilnega učinka). Spori med posamezniki se ne obravnavajo na način, ki bi zagotavljal zaupnost pritožb, niti v zgodnjih fazah postopka. Prav tako ni možnosti za izvajanje preiskav na lastno pobudo. Pomisleki glede učinkovitega izvrševanja so razlog za stalno nizko stopnjo sodelovanja kmetijskih proizvajalcev v pobudi SCI. Poleg tega prostovoljna pobuda ne more sama odpraviti razdrobljenosti pravil o nepoštenih trgovinskih praksah v državah članicah.

Ta predlog direktive je torej namenjen zmanjšanju pojavljanja nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano z uvedbo minimalnega skupnega standarda zaščite po vsej EU, ki ga sestavlja kratek seznam posameznih prepovedanih nepoštenih trgovinskih praks. Zaščita zajema male in srednje dobavitelje v verigi preskrbe s hrano, kolikor prodajajo živila kupcem, ki niso mali in srednji. Namen tega področja uporabe je prispevati k primerni življenjski ravni kmetijske skupnosti, kar je cilj skupne kmetijske politike na podlagi člena 39 PDEU.

Določbe o minimalnih zahtevah glede izvrševanja, ki se uporabljajo za nacionalne pristojne organe, prispevajo k odvratilni naravi predlagane ureditve. In nenazadnje, mehanizem usklajevanja med izvršilnimi organi, pri katerem bo pomagala Komisija, bo omogočil izmenjavo podatkov o številu in vrsti izvedenih preiskav kršitev ter tudi zagotovil forum za izmenjavo dobrih praks, da bi se izboljšala učinkovitost izvrševanja.

Predlagani ukrepi dopolnjujejo ukrepe, ki obstajajo v državah članicah in kodeks ravnanja pobude SCI (pristop minimalne harmonizacije).

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Horizontalna pravila EU o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji zaenkrat še ne obstajajo. Poštenost v tržnih dejavnostih med podjetji je posebni cilj Direktive 2006/114/ES, ki obravnava zavajajoče prakse in zahteve v zvezi s primerjalnim oglaševanjem. Vendar pa določbe iz navedene direktive ne obravnavajo trgovinskih praks med podjetji, kot so opredeljene v tem predlogu.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Področje uporabe konkurenčnega prava se razlikuje od področja uporabe pravil o nepoštenih trgovinskih praksah. Nepoštene trgovinske prakse so enostranske prakse, ki v večini primerov ne pomenijo kršitve pravil konkurence, saj sta za tako kršitev potrebna obstoj prevladujočega položaja na danem trgu in ugotovitev zlorabe takega položaja, ki vpliva na celotni trg. V primerjavi s tem pa pravila o nepoštenih trgovinskih praksah obravnavajo vsak položaj neenake pogajalske moči (v večini primerov brez prevladujočega položaja na trgu) in podjetjem prepovedujejo, da bi svojim trgovinskim partnerjem naložila ali bi od njih pridobila ali poskušala pridobiti pogoje, ki se štejejo za neupravičene, nesorazmerne ali nepremišljene (ne da bi moral obstajati učinek na celotni trg). Pravila o nepoštenih trgovinskih praksah bodo torej združljiva s pravili konkurence EU in jih bodo dopolnjevala.

Zaradi regulativnih razhajanj in premajhne zaščite pri praksah, ki so podobne nepoštenim trgovinskim praksam, so se pojavile pobude EU na področju varstva potrošnikov v razmerju do podjetij. Nekatere države članice so taka pravila razširile na nacionalne odnose med podjetji. Konceptualni pristop na podlagi pravil EU o praksah med podjetji in potrošniki ima dejansko skupne značilnosti z obstoječimi pravili držav članic o nepoštenih trgovinskih

⁵ Evropska komisija, [Poročilo](#) Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano med podjetji, januar 2016, str. 8.

praksah, ki urejajo posle med podjetji, in sicer poudarek na relativno šibkejših strankah trgovinskega posla.

V direktivi o zamudah pri plačilih (2011/7/EU) je predvideno, da v trgovinskih poslih med podjetji plačilni rok, določen v pogodbi, ne bi smel biti daljši od 30 koledarskih dni, ki se lahko podaljšajo na 60 dni, razen če je v pogodbi izrecno dogovorjeno drugače in če to ni skrajno nepošteno do upnika. Neobstoj zavezujočega najdaljšega roka plačila v poslih med podjetji se torej pogosto izkoristi, da se določijo roki plačila, ki so mnogo daljši od rokov, sprejemljivih za upnika, ali ki niso upravičeni s praksami trgovanja ali naravo pogodbe. Namen predloga je torej določiti najdaljši rok plačila 30 koledarskih dni v trgovinskih poslih v zvezi z nakupom in prodajo živil med podjetji. Ta rok je zavezujoč in se ne sme v nobenih okoliščinah prekoračiti. Medtem ko ta predlog pomeni *lex specialis* glede rokov plačila za pogodbe v okviru te direktive, pa se preostale določbe direktive o zamudah pri plačilu še vedno uporabljajo, kadar koli pride do zamude pri plačilu, zlasti deli, ki se nanašajo na plačila in obrestne mere, nadomestila, nepošteno pogodbene pogoje in prakse, hitre postopke za pridobitev plačilnih nalogov, plačilne roke in pridržek lastninske pravice.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Ključni cilj SKP je zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti (člen 39 PDEU). Ustavni poudarek EU na blaginji proizvajalcev je edinstven za kmetijski sektor in kaže na celovito odgovornost SKP za evropsko kmetijstvo. V Pogodbi so navedeni štirje drugi cilji SKP, tj. povečanje kmetijske produktivnosti, stabilizacija trgov, zagotovitev redne preskrbe in zagotovitev primernih cen za potrošnike.

V členu 39 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) je določeno, da je cilj skupne kmetijske politike (SKP) zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti ter povečati kmetijsko produktivnost, stabilizirati trge, zagotoviti redno preskrbo in zagotoviti primerne cene za potrošnike. V členu 40 PDEU je določeno, da skupna ureditev trgov izključuje vsakršno diskriminacijo med proizvajalci. V členu 43 PDEU je določeno, da skupna ureditev trgov v Uniji zagotavlja tržne pogoje, ki so podobni tistim na nacionalnem trgu.

Raznolik nabor pravil o nepoštenih trgovinskih praksah v državah članicah ali neobstoj teh lahko ogrozita cilj zagotavljanja primerne življenjske ravni kmetijske skupnosti. Nepoštene trgovinske prakse ogrožajo dobičkonosnost kmetijskih proizvajalcev in ustvarjajo pritisk za zniževanje njihovih tržnih dohodkov. Njihovo upravljanje torej spada na načelno področje SKP.

Neobstoj skupnega okvira za nepoštene trgovinske prakse je v nasprotju s stanjem na drugih področjih, ki so urejena s SKP in imajo neposreden pomen za udeležence, kot so pravila konkurence, pravila o državni pomoči in tržni standardi. Na teh področjih so s skupno ureditvijo trgov (Uredba (EU) št. 1308/2013) določena skupna pravila glede tržnih pogojev, s katerimi se srečujejo udeleženci v EU, da bi se tako prispevalo k ekonomski in socialni koheziji ter enakim konkurenčnim pogojem na enotnem trgu.

V skladu s členom 38(2) in (3) PDEU SKP zajema predvsem kmetijske proizvode, ki so naštet v Prilogi I k PDEU. Vendar pa je Sodišče Evropske unije izrecno potrdilo, da so lahko živila, ki niso naštet v Prilogi I k PDEU (proizvodi iz Priloge I se v skladu s Pogodbo štejejo

za „kmetijske proizvode“), zajeta z akti, sprejetimi na podlagi člena 43 PDEU, če to prispeva k uresničevanju enega ali več ciljev SKP in so zajeti predvsem kmetijski proizvodi⁶.

Poleg tega je treba pri pristopu, s katerim se zaščitijo kmetijski proizvajalci in njihova združenja (zadruga in druge organizacije proizvajalcev), upoštevati tudi posredne negativne učinke, ki jih lahko utrpijo zaradi nepoštenih trgovinskih praks, ki se pojavljajo nadalje v verigi preskrbe s hrano, tj. za udeležence, ki niso kmetje, vendar so zaradi šibkega pogajalskega položaja nadalje v verigi dovzetni za nepošteno trgovinske prakse. Z zaščito pred nepoštenimi trgovinskimi praksami, ki se uporabi za dobavitelje nadalje v verigi, se preprečijo nenamerne posledice za kmete zaradi preusmeritve trgovine na njihove konkurente, ki so v lasti vlagateljev – na primer na stopnji predelave –, ki ne bi uživali zaščite (npr. manj pravnega tveganja za kupce, da bi bili obtoženi nepošteno trgovinske prakse).

Glede na to se lahko člen 43 PDEU, s katerim so zakonodajalcu Unije podeljena pravna pooblastila za vzpostavitev skupne ureditve kmetijskih trgov v EU, načeloma uporabi kot pravna podlaga za ukrepe, ki zajemajo nepošteno trgovinske prakse v verigi preskrbe s hrano v zvezi s trgovino z živili, ki jih dobavljajo kmetijski proizvajalci.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Skupna pravila EU, ki bi določala minimalni evropski standard zaščite s približevanjem ali harmonizacijo razhajajočih se ukrepov držav članic glede nepoštenih trgovinskih praks, ne obstajajo. Ker ni ukrepov EU, države članice nimajo mehanizmov za usklajevanje, s katerimi bi uresničile tako približevanje, niti nimajo očitnih pobud za to, da bi same izvedle prilagoditev. Minimalni standard zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami v državah članicah kljub priporočilom Komisije v njenih sporočilih še ne obstaja.

Nekatere države članice nimajo nikakršnih posebnih pravil, s katerimi bi bila zagotovljena zaščita pred nepoštenimi trgovinskimi praksami. Druge ne obravnavajo pomembnih vidikov učinkovitega izvrševanja v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami. Zato so ranljivi udeleženci v verigi, zlasti kmetijski proizvajalci, premalo zaščiteni. Poleg tega prostovoljni kodeksi, vključno s pobudo SCI – kolikor se uporablja v državah članicah –, kljub pozitivnim učinkom na področju zasebnega upravljanja nepoštenih trgovinskih praks ne morejo učinkovito nadomestiti ukrepov javnega upravljanja.

Zato so potrebni ukrepi EU, ki so ciljno usmerjeni na problem premajhne zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami in zagotavljajo skupni minimalni standard za celotno EU. Po letih razprav, analiz in priporočil, s katerimi so se razmere na terenu izboljšale le v določenem obsegu, je zakonodaja EU sredstvo, ki lahko zagotovi tak minimalni standard zaščite po vsej EU, vključno v zvezi z usklajevanjem in izvrševanjem.

Za učinkovitost pravil EU je potreben minimalni standard, ki je skupen državam članicam in s katerim bo uvedena zaščita v tistih državah članicah, v katerih trenutno ni pravil za zaščito pred nepoštenimi trgovinskimi praksami. Izbrani pristop je sorazmeren glede na obravnavano težavo in glede na ukrepe, ki obstajajo v državah članicah. Z njim ni določen celovit okvir EU, s katerim bi bile urejene nepošteno trgovinske prakse v državah članicah. Namesto tega je v skladu s pristopom minimalne harmonizacije pripravljen kratek seznam očitno nepoštenih trgovinskih praks, državam članicam pa je dopuščeno, da ohranijo ali določijo daljnosežnejše ukrepe. Daljnosežnejša nacionalna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah in prostovoljni kodeksi, kot je pobuda SCI, ne bodo nadomeščeni, ampak dopolnjeni. Minimalni standard EU naj bi torej privedel do sinergij in ne do izničenja prednosti teh ureditev. Drugič, predlog direktive določa učinkovita pooblastila za izvrševanje, ki so se izkazala za učinkovita pri obravnavanju dejavnika strahu ter pri krepitvi odvračilnega učinka in izboljšanju možnosti

⁶ Sodba Sodišča Evropske unije z dne 2. julija 2009, [C-343/07](#), točki 50 in 51.

pravnega varstva v državah članicah. Tudi tu se uporablja pristop minimalne harmonizacije, ki se opira na izvršilne organe držav članic in ne na morebitni centralizirani organ za izvrševanje. Tretjič, predlog direktive vključuje vzpostavitev usklajevalne mreže izvršilnih organov, pri kateri bo pomagala Komisija in ki bo omogočala izmenjavo dobrih praks na področju izvrševanja ter zagotavljala platformo za razpravo o uporabi pravil o nepoštenih trgovinskih praksah in njenem izboljšanju. Izkušnje regulatorja Grocery Code Adjudicator iz Združenega kraljestva z izvrševanjem na področju nepoštenih trgovinskih praks kažejo, da lahko učinkovita ureditev zaščite zmanjša pojavljanje nepoštenih trgovinskih praks in izboljša učinkovito pravno varstvo pred njimi.

Ukrepi na ravni EU, ki dopolnjujejo ureditve držav članic in pobudo SCI, vključujejo skupna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, ki so namenjena izboljšanju upravljanja verige preskrbe s hrano in uresničevanju cilja zagotovitve primerne življenjske ravni kmetijske skupnosti (člen 39 PDEU). Uporabljen je pristop delne (minimalne) harmonizacije, pri čemer se upoštevajo pozitivni učinki tržno usmerjenih pogodbenih dogovorov med strankami. Ker se nepoštena trgovinska praksa pojavljajo vzdolž verige preskrbe s hrano in imajo posledice, ki bodo verjetno prenesene na kmetijske proizvajalce, je smiselno, da se obravnavajo celovito in vzdolž celotne verige.

- **Sorazmernost**

Svežnji možnosti, obravnavani v oceni učinka, se razlikujejo glede na svoje cilje. Kar zadeva njihovo primernost za učinkovito obravnavanje težave, so načeloma vsi primerni za doseganje navedenih ciljev, tj. zmanjšati pojavljanje nepoštenih trgovinskih praks in odpraviti položaj premajhne zaščite. Ob tem lahko priporočila EU glede na zastavljene cilje pomagajo le v določenem obsegu. Priporočila Komisije iz let 2014 in 2016 za države članice in pobudo SCI niso bila v celoti uresničena, deloma zato, ker so lahko nekateri rezultati odvisni od skupnega obveznega pristopa. Zato je pristop, izbran v tej direktivi, učinkovitejši pri zagotavljanju cilja skupne minimalne ravni zaščite v državah članicah in lahko, kot se je pokazalo pri nekaterih državah članicah, reši nekatere opredeljene težave v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami, vključno s pomanjkljivostmi pri izvrševanju. Iz istega razloga se zdi, da z manj vsiljivimi sredstvi cilj verjetno ne bo dosežen enako učinkovito.

Sprejeti pristop je premišljen na različne načine in je torej sorazmeren z zastavljenim ciljem. Predlagana je delna, ne popolna harmonizacija. Države članice bodo lahko še naprej imele pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, ki presegajo minimalni standard zaščite, ki naj bi bil uveden s to direktivo (ob upoštevanju veljavnega prava EU). Še več, z direktivo se predlaga pristop, ki temelji na decentraliziranem izvrševanju držav članic. Direktiva dopolnjuje obstoječa pravila, vključno s pravili, ki so jih vzpostavile prostovoljne pobude, kot je pobuda SCI. Namen direktive torej ni opredeliti vse prakse, ki bi lahko bile nepoštena trgovinska praksa, ampak določiti kratek seznam prepovedanih nepoštenih trgovinskih praks. Obseg zaščite je omejen na dobavitelje v verigi preskrbe s hrano, ki so mala in srednja podjetja, tako da ne posega v poslovne odnose velikih akterjev, za katere je malo verjetno, da jih bodo nepoštena trgovinska praksa prizadele, in za katere je mogoče pričakovati, da ne bodo „trpeli“ nepoštenih trgovinskih praks, ter ki ne bodo podlegli dejavniku strahu, obravnavanemu v poročilu o oceni učinka, enako kot MSP.

Sorazmernost je obravnavana v oddelkih 3.2 in 3.3 ocene učinka. Značilnosti prednostne možnosti, zaradi katerih je predlog sorazmeren v zgornjem smislu, so obravnavane v oddelkih 5 in 6 in nazadnje v oddelku 8, v katerem je predstavljena prednostna možnost.

- **Izbira instrumenta**

Izbrani instrument je direktiva, saj bi se s pristopom mehkega prava tvegalo, da bi bil neučinkovit pri zagotavljanju minimalne ravni enakih konkurenčnih pogojev. Pri potrditvi direktive kot ustreznega instrumenta za ukrepe v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami se upošteva tudi subsidiarnost: direktiva državam članicam omogoča, da minimalno zaščito vključijo v svoje nacionalne pravne rede na način, ki je združljiv z njihovo izbiro zakonov in drugih predpisov.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanje ustreznosti veljavne zakonodaje**

Ker zakonodajni okvir EU za nepošteno trgovinske prakse še ne obstaja, na tej stopnji ni mogoče predstaviti na dokazih temelječe ocene uspešnosti ukrepov EU. Vendar pa so nekatere države članice opravile predhodne in naknadne ocene učinkovitosti in uspešnosti svojih politik v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami.

- **Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi**

Postopek posvetovanja je vključeval posvetovanja o začetni oceni učinka, odprto javno posvetovanje, ciljno usmerjena posvetovanja z zainteresiranimi stranmi v verigi preskrbe s hrano (podjetji v verigi preskrbe s hrano in organizacijami potrošnikov), posvetovanje z državami članicami, akademsko delavnico o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano (ki jo je organiziralo Skupno raziskovalno središče), *ad hoc* sestanke z zainteresiranimi stranmi v verigi preskrbe s hrano in sodelovanja s skupinami za dialog s civilno družbo v okviru SKP. Postopek posvetovanja je bil namenjen predvsem zbiranju dokazov, ki bi bili uporabljeni v poročilu o oceni učinka.

Zainteresirane strani so bile pozvane, naj izrazijo mnenja in predložijo dokaze o opredelitvi problema, ciljih politike, potrebi po ukrepanju na ravni EU, možnostih politike, verjetnem učinku možnosti politike ter vprašanjih izvajanja, vključno s spremljanjem in izvrševanjem.

Zainteresirane strani so večinoma navedle, da se v verigi preskrbe s hrano pogosto pojavljajo škodljive nepošteno trgovinske prakse in da podpirajo pravne ukrepe na ravni EU (razen maloprodajnega sektorja), vključno z minimalnimi standardi izvrševanja. (Veliki) trgovci na drobno se ne strinjajo, da so nepošteno trgovinske prakse zelo razširjene, in nasprotujejo ukrepom EU. Sodelovanje organizacij potrošnikov v postopku posvetovanja je bilo omejeno, vendar so izrazile interes, da bi bile vključene na zakonodajni stopnji.

90 % sodelujočih v odprtem javnem posvetovanju se je strinjalo ali delno strinjalo, da v verigi preskrbe s hrano obstajajo prakse, ki bi jih bilo mogoče šteti za nepošteno trgovinske prakse. Ti rezultati so bili na splošno podobni pri vseh skupinah zainteresiranih strani (proizvajalci, predelovalci, trgovci, raziskovalci itd.), razen pri maloprodajnem sektorju (12 % se jih je strinjalo ali delno strinjalo, da nepošteno trgovinske prakse obstajajo v verigi preskrbe s hrano). Najškodljivejše prakse, ki so bile opredeljene v okviru posvetovanja, se večinoma ujemajo s praksami, ki jih je pobuda SCI opredelila v svojih načelih dobre prakse. Na splošno je 87 % sodelujočih menilo, da bi ukrepe morala sprejeti Evropska unija (v povezavi z državami članicami, 58 %; ali sama, 29 %). V smislu učinkovitosti izvrševanja so bile najpomembnejše lastnosti, ki so jih navedli sodelujoči, te: preglednost preiskav in rezultatov (94 %), možnost glob v primeru kršitev pravil (93 %), možnost vložitve skupinskih pritožb (92 %), možnost prejemanja in obravnavanja zaupnih pritožb (89 %), imenovanje pristojnega organa (89 %) in zmožnost izvajanja preiskav na lastno pobudo (73 %).

Prispevki zainteresiranih strani so bili vključeni v celotno besedilo analize ocene učinka in upoštevani v predlogu direktive. Medtem ko je večina zainteresiranih strani pozvala k obsežni ureditvi več vrst nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano, je pristop v predlogu Komisije omejen zgolj na nekaj vrst še posebno škodljivih nepoštenih trgovinskih praks. Komisija se v veliki meri strinja z večino zainteresiranih strani glede pomena zanesljive sposobnosti izvrševanja organov držav članic in usklajevanja izvrševanja na ravni EU.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Poleg zgoraj opisanih posvetovanj z zainteresiranimi stranmi je analiza za oceno učinka temeljila na obširnem znanstvenem, pravnem in uporabnem znanju. Za opredelitev izhodišča so bile informacije zbrane pri državah članicah, obdelali in analizirali pa so jih zunanji pravni strokovnjaki; dodatne informacije v zvezi z mogočimi učniki možnosti so bile prav tako zbrane pri državah članicah, pa tudi iz javno dostopnih informacij. Na splošno baza dokazov za oceno učinka vključuje podatke in informacije, pridobljene z zgoraj navedenimi posvetovanji, akademsko delavnico in tehničnim poročilom, neodvisnimi pregledi literature ter izmenjavami izkušenj z urejanjem nepoštenih trgovinskih praks z državami članicami in tretjimi državami. Na primer, komisija za varstvo konkurence Združenega kraljestva je v svojem poročilu iz leta 2008 z naslovom „The supply of groceries in the UK market investigation“ ugotovila, da lahko nekatere nepoštene trgovinske prakse negativno vplivajo na konkurenco in blaginjo potrošnikov. Svetovalna družba Areté je v študiji za GD GROW, opravljeni leta 2016, obravnavala omejitve pobude SCI pri odpravljanju nepoštenih trgovinskih praks. Inštitut SEO pa je v poročilu o nepoštenih trgovinskih praksah iz leta 2013 potrdil vlogo, ki jo ima strah pred povračilnimi ukrepi v primerih v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami.

Poleg tega je bilo v oceni učinka uporabljeno strokovno znanje raziskovalcev v JRC, zlasti iz njegove enote za ekonomiko kmetijstva, ter ekonomskih in pravnih strokovnjakov iz GD AGRI.

Akademsko delavnico o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano

Skupno raziskovalno središče (JRC) je skupaj z GD AGRI julija 2017 organiziralo delavnico o „nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano“. Več kot ducat udeležencev te delavnice je bilo z univerz iz celotne EU, pa tudi iz ZDA.

JRC je na podlagi rezultatov delavnice in s podporo akademskih poročevalcev delavnice izdelal tehnično poročilo, v katerem je bil potrjen obstoj nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano ter navedeno obsežno regulativno in analitično delo na to temo.

Študija o nacionalnih pravilih o nepoštenih trgovinskih praksah v državah članicah

Komisija je na podlagi vprašalnika od držav članic pridobila povratne informacije o tem, kakšne so njihove izkušnje s pravili o nepoštenih trgovinskih praksah ter kakšne podatke in informacije so si lahko izmenjale v tem okviru. Države članice so bile zlasti pozvane, naj (i) posodobijo informacije o obstoju, izvajanju in izvrševanju nacionalne zakonodaje o nepoštenih trgovinskih praksah, ki so bile zbrane v prejšnji študiji leta 2015, (ii) predložijo informacije iz ocen učinka, ki so jih morda opravile za odločanje o nacionalnih pravilih o nepoštenih trgovinskih praksah, ter (iii) zagotovijo podatke in informacije o upravnih stroških za javne uprave zaradi uvedbe nacionalnih pravil o nepoštenih trgovinskih praksah.

Odgovori držav članic so bili uporabljeni pri pregledu „posebnih predpisov o nepoštenih trgovinskih praksah v državah članicah v maloprodajni dobavni verigi med podjetji“ (Cafaggi, F. in P. Iamiceli, Priloga F k oceni učinka). Poleg tega je GD AGRI pri pripravi ocene učinka in oblikovanju različnih možnosti uporabil ocene držav članic glede upravnih stroškov,

povezanih z uvedbo in izvrševanjem njihovih nacionalnih pravil o nepoštenih trgovinskih praksah.

Analiza učinka ureditve nepoštenih trgovinskih praks

Glavni ekonomist GD COMP je zagotovil analizo mogočega učinka ureditve trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano, vključno z opredelitvijo mogočih prednosti in slabosti ureditve različnih vrst praks (za udeležence v verigi in potrošnike).

• **Ocena učinka**

GD AGRI je Odboru za regulativni nadzor 21. februarja 2018 predložil oceno učinka. Odbor je 23. februarja 2018 izdal negativno mnenje. Odbor je zahteval nadaljnje delo in pozval k ponovni predložitvi poročila o oceni učinka. Opredelil je več pomanjkljivosti, ki jih je bilo treba odpraviti v revidirani različici. Revidirana različica poročila o oceni učinka je bila Odboru za regulativni nadzor predložena 5. marca 2018, Odbor pa je izdal drugo mnenje, prejeto 12. marca 2018, ki je bilo pozitivno s pridržki. Pregled priporočil Odbora in opravljenih sprememb vsebuje Priloga 1 k oceni učinka.

Različne možnosti politike so predstavljene in obravnavane v oddelku 5 ocene učinka. Te možnosti so nato ocenjene in združene v več verjetnih različnih svežnjev možnosti (oddelek 6.4). Prednostni sveženj možnosti je predstavljen v oddelku 8. Uporabljena metodologija ter ocena učinkovitosti in uspešnosti svežnjev in njihovih osnovnih elementov sta opisani v Prilogi E.

V zvezi z elementi možnosti so pomembni naslednji razmisleki. Podrobna harmonizacija pravil o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano v EU se na podlagi razpoložljivih dokazov ne zdi upravičena. S pristopom delne harmonizacije z bistvenimi pravili o nepoštenih trgovinskih praksah se dopuščajo strožja pravila držav članic o nepoštenih trgovinskih praksah, hkrati pa je uveden skupni minimalni standard zaščite v EU, s katerim se podpira cilj zmanjšanja pojavljanja nepoštenih trgovinskih praks.

S splošno določbo, s katero so prepovedane nepoštene trgovinske prakse, bi bil zagotovljen skupni standard zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami v državah članicah. Čeprav bi jo organi v državah članicah razlagali v vsakem primeru posebej, bi vključevala pričakovanja glede enotne uporabe. Splošna določba bi torej lahko dejansko pomenila stopnjo harmonizacije, ki bi lahko povzročila napetost v zvezi z obstoječimi ureditvami držav članic, ki se pogosto same opirajo na splošne nacionalne prepovedi. Prepovedi posameznih nepoštenih trgovinskih praks – pristop, uporabljen v tem predlogu direktive – nimajo tega širokega učinka dejanske harmonizacije. S konkretno oblikovanimi prepovedmi, usmerjenimi na posamezne nepoštene trgovinske prakse, se bo tudi zmanjšala pravna negotovost za trgovinske posle, ki bi lahko izhajala iz splošnejše prepovedi. Pravila bi morala biti zaradi svoje specifičnosti predvidljiva za udeležence v verigi in obvladljiva za organe, pristojne za njihovo izvrševanje.

Razlikovati je treba med praksami, ki so jasno in nedvoumno predvidene v sporazumu o dobavi med strankama pred začetkom posla, ter praksami, ki se pojavijo po začetku posla ter niso bile jasno in nedvoumno dogovorjene vnaprej. S prvo kategorijo praks bodo stranke verjetno ustvarile učinkovitost, medtem ko jo z drugo kategorijo verjetno ne bodo. Pri opredelitvi nekaterih nepoštenih trgovinskih praks v tem predlogu se torej upoštevajo pogodbeni dogovori med strankama, razen če zanje ni mogoče razumno šteti, da ustvarjajo učinkovitost, na primer, če so močnejši stranki dana nejasna in nedoločena pooblastila, da enostransko odloča o takih praksah, ko se je posel že začel (nepredvidljivost), ali ker so nekatere prakse že po naravi nepoštene.

Predlagana pravila o nepoštenih trgovinskih praksah so osredotočena na proizvode, naštete v Prilogi I k PDEU, ki se uporabljajo za prehranske namene, in predelane kmetijske proizvode, s katerimi se trguje v verigi preskrbe s hrano, ter tako zajemajo vsa živila, s katerimi se trguje. Kupci, ki niso MSP, bodo morali pri nakupu takih proizvodov v verigi upoštevati pravila EU o nepoštenih trgovinskih praksah. To celovito področje uporabe je v skladu s pristopom pobude SCI in ukrepi držav članic v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami. Če bi bili zajeti samo kmetijski proizvodi, kot so našteti v Prilogi I, bi se lahko v dobavni verigi pojavila izkrivljanja, ki bi lahko nazadnje negativno vplivala na trgovino s kmetijskimi proizvodi in kmetijske proizvajalce.

Ciljno usmerjena zaščita malih in srednjih dobaviteljev v verigi preskrbe s hrano je upravičena, ker se ti zaradi svoje šibke pogajalske moči pogosto ne morejo sami braniti pred nepoštenimi trgovinskimi praksami. Obstaja tudi tveganje negativnih nenamernih posledic v zvezi z ukrepi, ki vplivajo na pogodbeno razmerja med večjimi udeleženci v verigi. Torej, čeprav so nepošteno trgovinske prakse v oceni učinka opredeljene v smislu upoštevanja absolutne poštenosti, je na tej stopnji ciljno usmerjena zaščita bolj sorazmerna. Iz istega razloga se bodo pravila uporabljala za kupce v verigi preskrbe s hrano, ki niso mali in srednji, saj lahko ti svojo pogajalsko moč zoper manjše udeležence uporabijo na način, ki omogoča uporabo nepoštenih trgovinskih praks.

Nekatera postopkovna pooblastila za organe, ki so pristojni za spremljanje pravil o nepoštenih trgovinskih praksah, predvsem pa obstoj takega organa, so se izkazali za pomembne pri dojemanju udeležencev v verigi, da obstaja učinkovito izvrševanje, ki lahko odpravi temeljne vzroke za to, da tisti, ki so se srečali z nepoštenimi trgovinskimi praksami, ne poiščejo pravnega varstva (dejavnik strahu). Države članice morajo torej imenovati pristojni organ za izvrševanje pravil o nepoštenih trgovinskih praksah, ki so mu podeljena nekatera minimalna pooblastila za izvrševanje, opredeljena na podlagi dobrih praks v obstoječih ureditvah držav članic.

Pravila EU bi moral spremljati mehanizem usklajevanja med pristojnimi organi, s katerim bi bila zagotovljena usklajena uporaba teh pravil in ki bi moral olajšati izmenjavo dobrih praks. S takim mehanizmom bi se morali na podlagi poročanja držav članic tudi zbirati podatki, ki se lahko uporabijo pri prihodnjem pregledu ukrepov. Komisija naj bi mreži pomagala z organizacijo letnih sestankov na podlagi letnih poročil o uporabi, ki jih bodo predložili pristojni organi držav članic.

Kar zadeva učinke pravil o nepoštenih trgovinskih praksah, je težko podati natančno kvantitativno oceno koristi, ki jih bodo imeli udeleženci v verigi. Vendar ima vsaka od zadevnih nepoštenih trgovinskih praks navsezadnje jasen negativni učinek zaradi neupravičenega prenosa tveganja in ustvarjanja negotovosti, tj. zaradi stroškov, ki na konkurenčnih trgih ne bi bili del njihovega podjetniškega delovanja. Sodelujoči v številnih raziskavah, ki so bile navedene v tej oceni učinka, so si skoraj vsi enotni v svoji zaskrbljenosti glede pojavljanja nepoštenih trgovinskih praks in njihove škode ter tudi v svojih pričakovanjih pozitivnih učinkov javnih (EU) pravil o nepoštenih trgovinskih praksah in njihovega učinkovitega izvrševanja. Na primer, regulator Grocery Code Adjudicator iz Združenega kraljestva poroča, da se je to izkazalo za učinkovito pri zmanjšanju pojavljanja nepoštenih trgovinskih praks.

Ocene škode, ki jo povzročijo nepošteno trgovinske prakse, so navedene v oddelkih 2.5 in 6.2.1 ocene učinka. Po podatkih iz raziskave iz leta 2013, opravljene pri kmetijskih proizvajalcih in kmetijskih zadrugah na podlagi široke opredelitve nepoštenih trgovinskih praks, je ocenjena škoda zaradi nepoštenih trgovinskih praks znašala več kot 10 milijard EUR na leto. Proizvajalci živil, ki so sodelovali v raziskavi iz leta 2011, opravljene na podlagi

široke opredelitve nepoštenih trgovinskih praks, so poročali, da so njihovi stroški, povezani z nepoštenimi trgovinskimi praksami, znašali 0,5 % njihovega prometa, kar bi bilo enako 4,4 milijarde EUR, če bi bilo ekstrapolirano na celotni promet živilske industrije v navedenem letu.

Pričakovane koristi zmanjšanja pojavljanja nepoštenih trgovinskih praks bi se lahko štele kot stroški za tiste močnejše udeležence v verigi, ki jih uporabljajo in jih zaradi pravil o nepoštenih trgovinskih praksah ne smejo več uporabljati. Vendar pa se zaradi družbenih pomislekov v zvezi s poštenostjo take koristi, ki so rezultat tega, da so dobavitelji izpostavljeni nepoštenim trgovinskim praksam, sploh ne štejejo za upravičene. To pomeni, da so koristi, ki izhajajo iz prepovedi nepoštenih trgovinskih praks, večje od te posebne oblike „škode“.

Glavni stroški za udeležence v verigi, za katere bodo veljala pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, bodo stroški izpolnjevanja obveznosti. V tem okviru so stroški izpolnjevanja obveznosti običajno stroški, ki so strogo povezani z usposabljanjem in spoštovanjem pravil. S predlaganimi pravili o nepoštenih trgovinskih praksah se od udeležencev v verigi ne zahteva, naj izvajajo določene dejavnosti, ampak je z njimi zgolj prepovedano določeno ravnanje, ki se šteje za nepošteno. Poleg tega so vsaj podpisniki pobude SCI že imeli stroške zaradi izpolnjevanja obveznosti, povezane z upoštevanjem prostovoljnega kodeksa pobude SCI. En velik trgovec na drobno je na primer porabil 200 000 EUR za enkratne ukrepe usposabljanja osebja v zvezi s kodeksom ravnanja pobude SCI.

Pričakovati je, da bo imela delna harmonizacija pravil o nepoštenih trgovinskih praksah na ravni EU omejen učinek na potrošnike. V odprtem javnem posvetovanju udeleženci na splošno ne trdijo, da nepoštene trgovinske prakse (npr. pobuda SCI) vodijo do prednosti za potrošnike, na primer zaradi nižjih maloprodajnih cen, ki so mogoče zaradi marž, ki so bile z nepoštenimi trgovinskimi praksami odvzete dobaviteljem višje v verigi. Včasih prevladuje prepričanje, da na maloprodajne cene negativno vplivajo prepovedi prodaje pod stroški, vendar te niso zajete z oceno učinka. Organizacije potrošnikov, ki so se odzvale na posvetovanje, podpirajo javna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, saj pričakujejo dolgoročnejši negativni učinek takih praks na maloprodajne cene.

Države članice bodo morale pravila o nepoštenih trgovinskih praksah prenesti v nacionalno pravo. Z izbiro direktive je državam članicam prepuščeno polje proste presoje glede izvedbe tega prenosa. Državam članicam ni preprečeno, da sprejmejo in na svojem ozemlju uporabljajo strožje nacionalne zakone, s katerimi so zaščiteni mali in srednji kupci ter dobavitelji, posebej navedeni v tej direktivi. V zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami so bili skozi leta v državah članicah sprejeti zelo različni zakonodajni ukrepi. Večina držav članic torej že ima okvir upravljanja za nepoštene trgovinske prakse. Učinek pravil EU o nepoštenih trgovinskih praksah na zakonodajo držav članic bo odvisen od (obsega) obstoječih nacionalnih pravil. Če tak okvir sploh ne obstaja, bodo morale države članice uvesti nove ukrepe, vključno z imenovanjem izvršilnega organa. Glede na navedeno in kot so pokazale nekatere države članice, se lahko razširijo pooblastila obstoječega organa (npr. nacionalnega organa za varstvo konkurence). Take stroške izvajanja lahko torej v določenem obsegu absorbirajo sedanje strukture v državah članicah, tako da bodo ti stroški omejeni. Za ponazoritev, stroški poslovanja regulatorja Grocery Code Adjudicator iz Združenega kraljestva so znašali 1 786 000 GBP v finančnem letu 2015/2016 in 622 000 GBP v finančnem letu 2016/2017. Večino razlike je treba pripisati obsežni preiskavi trgovca na drobno v letih 2015/2016.

Nazadnje, ni pričakovati, da bodo pravila o nepoštenih trgovinskih praksah imela pomemben neposredni vpliv na okolje, čeprav bo morda udeležencem v verigi, ki ne bodo predmet

nepoštenih trgovinskih praks, ostalo več ekonomskega manevrskega prostora za naložbe v okoljsko trajnostno in podnebju prijazno proizvodnjo in preprečevanje zavrženja hrane, ali pa se bodo čutili manj primorane, da nadomestijo izgubljeno maržo z iskanjem bližnjic na račun zakonodaje o okolju in varnosti hrane.

- **Ustreznost in poenostavitev ureditve**

Pričakuje se, da bo predlog koristil MSP. Čeprav bodo tudi MSP lahko imela stroške zaradi izpolnjevanja obveznosti, ta težava ni bila omenjena v odgovorih na posvetovanje. Poleg tega se prostovoljna pravila, kot so pravila pobude SCI, že uporabljajo ne glede na velikost.

- **Temeljne pravice**

EU je zavezana visokim standardom temeljnih pravic. Pošten in učinkovit sistem zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami bo prispeval k sposobnosti zainteresiranih strani za poslovanje (glej člen 16 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah). V zakonodaji Unije se morajo spoštovati pravice, določene v Listini (člena 51 in 52 Listine). Pooblastila za izvrševanje morajo torej biti oblikovana tako, da so združljiva s pravicami do obrambe (člen 48 Listine), npr. z zagotovitvijo učinkovitega pravnega sredstva zoper odločitev izvršilnega organa, s katero so naložene kazni. Za zaupno obravnavo pritožb je treba zlasti vzpostaviti ravnotežje v zvezi s pravicami do obrambe.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog bi imel omejen vpliv na proračun EU. Vključeval bi en letni usklajevalni sestanek izvršilnih organov držav članic v Bruslju ter vzpostavitev in upravljanje osnovnega spletišča za izmenjavo informacij s strani Komisije.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Podatkovna zbirka Eurostata na ravni EU ne vsebuje ustreznih statističnih podatkov, ki bi jih bilo mogoče uporabiti kot primarne vire podatkov za spremljanje in ocenjevanje te direktive. Komisija bo statistične podatke o proizvajalcih, predelovalcih in maloprodajnih cenah, zbrane prek Eurostata ali neposredno v okviru skupne ureditve trgov, uporabila kot podlago za ekonometrično delo v podporo spremljanju in ocenjevanju direktive.

Spremljanje in ocenjevanje bosta torej temeljili na podatkih, zbranih v okviru te direktive, predvsem z letnimi poročili pristojnih nacionalnih organov. V takih poročilih bo podrobno predstavljena dejavnost organov pri uporabi in izvrševanju pravil na podlagi te direktive, npr. v smislu števila prejetih pritožb (zaupnih ali ne), števila začetih preiskav (na lastno pobudo ali na zahtevo) ali deleža primerov, v katerih je bila ugotovljena kršitev. Letna poročila bodo zajemala tudi konkretne prakse in izkušnje, da bi se olajšalo sprejetje dobrih praks. To bo nadalje dopolnjeno z raziskavami podjetij v EU (od kmetijskih proizvajalcev do trgovcev na drobno), v katerih bodo proučena dožemanja, kot so jih že izvedle nekatere države članice in prostovoljne pobude. Izkušnje in dožemanja so pomembni dejavniki, ki vplivajo na ravnanje podjetij na enotnem trgu. Nazadnje, Komisija bo tudi neposredno izvedla ali naročila ekonomske študije, namenjene merjenju učinka različnih praks, na katere se nanašajo nacionalna pravila in prostovoljne pobude, na mikro- in makroekonomski ravni.

Komisija bo v skladu s kazalniki, opredeljenimi v oceni učinka, ocenila učinkovitost, uspešnost, ustreznost, skladnost in dodano vrednost EU te politike ter po možnosti tudi druga ustrezna merila ocenjevanja, kot so uporabnost, pravičnost in sprejemljivost ali usklajevanje (s pravili držav članic ali prostovoljnimi samoregulativnimi pobudami). Ti kazalniki se lahko

uporabijo kot podlaga za oceno, ki jo je treba predložiti ne prej kot tri leta po začetku uporabe direktive, da se zagotovi razpoložljivost zadostnega nabora podatkov.

Izvedbeni načrt za to direktivo ni potreben, saj je njeno področje uporabe omejeno, ne predlaga popolne harmonizacije in ne pomeni posebnih tehničnih izzivov, izzivov glede skladnosti ali časovnega okvira. Poleg tega je s samo direktivo predvidenih več ukrepov podpore, saj določa mehanizem sodelovanja med izvršilnimi organi in vzpostavitev spletišča za ta namen.

- **Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Iz razlogov, navedenih v zgornjem oddelku o načrtih za izvedbo, Komisija od držav članic ne bo zahtevala obrazložitvenih dokumentov v zvezi s prenosom v nacionalno zakonodajo.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Predlagana direktiva je sestavljena iz 14 členov.

V **členu 1** je opredeljen predmet urejanja direktive, ki sledi pristopu delne (minimalne) harmonizacije za uvedbo minimalnega standarda zaščite v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami v državah članicah. Zaščita se uporablja samo za dobavitelje v verigi preskrbe s hrano, ki so MSP, kar zadeva njihovo prodajo kupcem, ki niso MSP.

Člen 2 vsebuje opredelitve pojmov, ki se ponavljajo v določbah direktive: „kupec“, „dobavitelj“, „malo in srednje podjetje“, „živila“ in „pokvarljivost“. Te opredelitve prispevajo k opredelitvi področja uporabe direktive.

Direktiva v smislu zajetih proizvodov zajema „živila“, tj. kmetijske proizvode, kot so naštetih v Prilogi I k PDEU, za prehranske namene, vključno z ribiškimi proizvodi in proizvodi iz ribogojstva, ter predelane kmetijske proizvode za prehranske namene – tj. predelana živila, ki niso zajeta že v Prilogi I k PDEU.

Iz odnosa med dobavitelji in kupci v povezavi z zajetimi proizvodi izhaja obseg ukrepov, ki se uporabljajo vzdolž verige preskrbe s hrano in zajemajo nepoštene trgovinske prakse, ki se lahko prenašajo nazaj po verigi vse do kmetov in jih nazadnje bodisi neposredno bodisi posredno izpostavijo pritisku. Zaščita zajema male in srednje kmetijske proizvajalce (vključno z njihovimi organizacijami proizvajalcev, kot so zadruga) ter druge dobavitelje v verigi, ki so MSP, medtem ko pravila o nepoštenih trgovinskih praksah omejujejo ravnanje kupcev, ki niso MSP.

V predlogu se upošteva dejstvo, da nepoštene trgovinske prakse niso vedno nujno določene v pisni pogodbi in da se lahko načeloma pojavijo na kateri koli stopnji trgovinskega posla med kupcem in dobaviteljem v verigi preskrbe s hrano, tudi po sklenitvi pogodbe.

Ker je veriga preskrbe s hrano sestavljena iz medsebojno povezanih vertikalnih dobavnih razmerij in ker lahko nepoštene trgovinske prakse, ki se pojavljajo na poznejših ravneh verige, negativno vplivajo na kmetijske proizvajalce in učinkovitost verige preskrbe s hrano na splošno, v predlogu pojem „dobavitelj“ ni omejen na kmetijske proizvajalce in njihove organizacije, ampak zajema vse dobavitelje, tj. vključno s proizvajalci in distributerji, vzdolž verige preskrbe s hrano, če so to mala in srednja podjetja.

Zlasti v proizvodnem sektorju je veliko MSP. V področju uporabe predloga se upošteva dejstvo, da lahko mali in srednji posredniki, ki morda ne bodo kos nepoštenim trgovinskim praksam kupcev, ki niso MSP, stroške, nastale zaradi teh praks, prenesejo na svoje dobavitelje, tj. kmetijske proizvajalce. Poleg tega se lahko tuji dobavitelji s sedežem zunaj Unije sklicujejo na prepoved, če prodajajo kupcem s sedežem v Uniji.

V **členu 3** so naštete prepovedane nepoštene trgovinske prakse. Medtem ko so v odstavku 2 prepuščene pogodbene svobodi strank ali, povedano drugače, opredelitev nepoštene trgovinske prakse je prepuščena diskrecijski pravici strank, da s pogodbo določita drugače, za nepoštene trgovinske prakse, naštete v odstavku 1, pogodbeno določena diskrecijska pravica strank ne velja, ker so že „po naravi“ nepoštene.

Skupina praks v odstavku 1 zajema prepoved, da kupci svojim dobaviteljem plačajo po 30 dneh, kadar se dobava nanaša na pokvarljive proizvode. Ta določba bo pomenila *lex specialis* za živilski sektor samo glede določb v zvezi s plačilnimi roki iz direktive o zamudah pri plačilih, ki se uporablja za vse sektorje gospodarstva. Ta skupina zajema tudi preklic naročila tik pred zdajci za pokvarljive proizvode ter enostranske in retroaktivne spremembe pogojev sporazuma o dobavi: te prakse so izraz nesorazmerne razporeditve tveganja v korist kupca, so očitno nepoštene in bi morale biti prepovedane.

Druge prakse, ki so nepoštene, kadar se uporabijo brez pogodbe, so lahko sprejemljive in celo privedejo do obojestransko koristne učinkovitosti, če so zajete s pogodbo med strankama. Zato bi bilo treba te prakse s pravili o nepoštenih trgovinskih praksah obravnavati različno, da bi se omogočile prakse, s katerimi se izboljšuje učinkovitost ter ki nazadnje privedejo do ustrezne oskrbe in cen.

Pogoji take pogodbe morajo biti jasni in nedvoumni. Nejasna pogodba, s katero bi bilo eni stranki dovoljeno, da pozneje določi pogoje v zvezi s temi praksami, bi bila nepredvidljiva, zato zanjo ni mogoče šteti, da upravičuje tako poznejšo določitev ali prakso in preprečuje, da bi se zadevna praksa opredelila kot nepoštena trgovinska praksa.

Ta druga skupina nepoštenih trgovinskih praks vključuje vračilo neprodanih ali zavrženih proizvodov. Plačila za skladiščenje, razstavljanje ali uvrstitev živil dobavitelja v ponudbo lahko ustvarijo učinkovitost v korist obeh pogodbenic in torej prinesejo obojestranske koristi. To velja tudi za promocijske in trženjske dejavnosti. Kupec mora dobavitelju zagotoviti oceno plačila, če se to zahteva. V primeru dejavnosti trženja in skladiščenja, razstavljanja ali uvrstitve proizvodov v ponudbo mora kupec – na zahtevo – dobavitelju zagotoviti tudi oceno stroškov.

Te prakse so sprejemljive, če se stranki dogovorita o njih ter če plačilo za skladiščenje in uvrstitev proizvodov v ponudbo temelji na objektivnih in razumnih ocenah stroškov. Prispevki dobaviteljev k promociji proizvodov ali trženju kupcev so prav tako lahko učinkoviti, če se stranki o njih dogovorita.

S **členom 4** se od držav članic zahteva, da imenujejo pristojni izvršilni organ v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami. Za pristojne organe bi lahko bili izbrani obstoječi izvršilni organi, na primer na področju konkurenčnega prava (nacionalni organi za varstvo konkurence), da se uresniči ekonomija razpona.

Člen 5 obravnava pritožbe in določa, da mora biti izvršilni organ sposoben obravnavati zaupne pritožbe in zaščititi identiteto pritožnika, kadar se to zahteva. Možnost vložitve pritožbe pri izvršilnem organu bi morali imeti tudi organizacije proizvajalcev in združenja organizacij proizvajalcev, ne samo v svojem imenu kot pogodbeni partnerji, ampak tudi kot predstavniki interesov svojih članov (ali članov svojih članov), če so ti člani MSP.

Na podlagi **člena 6** so izvršilnim organom podeljena potrebna pooblastila, da začnejo preiskavo na lastno pobudo ali na podlagi pritožbe, zbirajo informacije, ustavijo kršitev in naložijo kazni ter objavijo odločitve, sprejete za dosego odvrčilnega učinka.

Usklajevanje in sodelovanje med izvršilnimi organi je predvideno v **členu 7**. To zajema letne sestanke, pri katerih pomaga Komisija, in letna poročila, ki jih bodo predložili izvršilni

organi. Izvršilni organi držav članic bi si morali, kolikor je mogoče, medsebojno pomagati pri preiskavah.

V **členu 8** predloga je pojasnjeno, da lahko države članice določijo dodatna pravila, namenjena boju proti nepoštenim trgovskim praksam, ki presegajo ta minimalni standard Unije, če so navedena pravila v skladu s pravili glede notranjega trga.

V **členu 9** so določene obveznosti poročanja držav članic. V tej določbi je predvidena možnost, da Komisija na tem področju poročanja sprejme izvedbeni akt, v katerem lahko podrobno določi koristna pravila.

Člen 10 določa postopek v odboru, ki bo Komisiji pomagal v zvezi s tem.

Člen 11 določa, da mora Komisija ne prej kot v treh letih po začetku uporabe te direktive opraviti oceno in pripraviti vmesno poročilo o prenosu direktive.

Določbe v zvezi s prenosom direktive so v **členu 12**. Določbe so standardni postopek za direktive.

Člen 13 se nanaša na začetek veljavnosti direktive. Nazadnje, **člen 14** določa, da je direktiva naslovljena na države članice.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**o nepoštenih trgovinskih praksah v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 43(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora⁷,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij⁸,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Na delovanje verige preskrbe s hrano, vključno s pojavljanjem nepoštenih trgovinskih praks, so bila od leta 2009 osredotočena tri sporočila Komisije⁹. Nepoštene trgovinske prakse so v navedenem okviru opredeljene kot prakse, ki močno odstopajo od dobrega poslovnega ravnanja, so v nasprotju z vestnostjo in poštenjem ter jih en trgovinski partner enostransko uvede proti drugemu trgovinskemu partnerju. Komisija je predlagala zaželeno lastnosti nacionalnih in prostovoljnih okvirov upravljanja nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano. Te lastnosti niso bile v celoti vključene v pravne okvire in prostovoljne ureditve upravljanja v državah članicah, zaradi česar je pojavljanje takih praks še vedno v središču politične razprave v Uniji.
- (2) Komisija je bila junija 2016 v resoluciji Evropskega parlamenta¹⁰ pozvana, naj predloži predlog za pravni okvir Unije v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami. Decembra 2016 je Svet pozval Komisijo, naj v doglednem času opravi oceno učinka z namenom priprave predloga zakonodajnega okvira ali nezakonodajnih ukrepov Unije za odpravljanje nepoštenih trgovinskih praks¹¹. Komisija je pripravila oceno učinka, pred katero so bila izvedena odprto javno posvetovanje in tudi ciljno usmerjena posvetovanja.

⁷ UL C , , str. .

⁸ UL C , , str. .

⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Bolje delujoča veriga preskrbe s hrano v Evropi, COM(2009) 591. Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Boj proti nepoštenim trgovinskim praksam v verigi preskrbe s hrano med podjetji, COM(2014) 472 final. Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano med podjetji, COM(2016) 32 final.

¹⁰ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. junija 2016 o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano (2015/2065(INI)).

¹¹ [Sklepi Sveta](#) z dne 12. decembra 2016, Krepitev položaja kmetov v verigi preskrbe s hrano in preprečevanje nepoštenih trgovinskih praks.

- (3) V verigi preskrbe s hrano so na stopnjah proizvodnje, predelave, trženja, distribucije in maloprodaje živil dejavni različni udeleženci. Veriga je zdaleč najpomembnejši kanal, po katerem živila pridejo od „vil do vilic“. Navedeni udeleženci trgujejo z živili, tj. s primarnimi kmetijskimi proizvodi, vključno z ribiškimi proizvodi in proizvodi iz ribogojstva, kot so naštetih v Prilogi I k Pogodbi, za prehranske namene in drugimi živili, ki niso naštetih v navedeni prilogi, vendar so predelani iz kmetijskih proizvodov za prehranske namene.
- (4) Čeprav je poslovno tveganje neločljivo povezano z vsemi gospodarskimi dejavnostmi, je kmetijska proizvodnja še posebno prežeta z negotovostjo zaradi njene odvisnosti od bioloških procesov, saj so kmetijski proizvodi bolj ali manj pokvarljivi in sezonski, in njene izpostavljenosti vremenskim razmeram. V okolju kmetijske politike, ki je izrazito bolj tržno usmerjeno kot v preteklosti, je zaščita pred nepoštenimi trgovinskimi praksami postala pomembnejša za udeležence, dejavne v verigi preskrbe s hrano, zlasti za kmetijske proizvajalce in njihove organizacije.
- (5) Število in velikost udeležencev se razlikujeta na različnih stopnjah verige preskrbe s hrano. Razlike v pogajalski moči so povezane z različnimi ravni koncentracije udeležencev in lahko omogočijo nepošteno uveljavljanje pogajalske moči z uporabo nepoštenih trgovinskih praks. Nepoštene trgovinske prakse so še posebno škodljive za male in srednje udeležence v verigi preskrbe s hrano. Kmetijski proizvajalci, ki dobavljajo primarne kmetijske proizvode, so večinoma mali in srednji.
- (6) Večina držav članic, vendar ne vse, ima posebna nacionalna pravila, s katerimi so dobavitelji zaščiteni pred nepoštenimi trgovinskimi praksami v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano. Kjer se je mogoče opirati na pogodbeno pravo ali samoregulatorne pobude, praktično vrednost teh oblik pravnega varstva omejuje strah pred povračilnimi ukrepi zoper pritožnika. Zato so v nekaterih državah članicah, ki imajo vzpostavljena posebna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, za njihovo izvrševanje pooblaščenim upravnim organom. Vendar pa je za pravila držav članic o nepoštenih trgovinskih praksah – kolikor obstajajo – značilno precejšnje razhajanje.
- (7) V Uniji bi bilo treba uvesti minimalni standard zaščite pred očitno nepoštenimi trgovinskimi praksami, da se zmanjša pojavljanje takih praks in prispeva k zagotovitvi primerne življenjske ravni za kmetijske proizvajalce. Ta bi moral koristiti vsem kmetijskim proizvajalcem ali vsaki fizični ali pravni osebi, ki dobavlja živila, vključno z organizacijami proizvajalcev in združenji organizacij proizvajalcev, pod pogojem, da vse te osebe ustrezajo opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij iz Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES¹². Navedeni mikro, mali ali srednji dobavitelji so še posebno dovzetni za nepoštene trgovinske prakse in najmanj sposobni, da jih prestanejo brez negativnih učinkov na svojo ekonomsko uspešnost. Ker se finančni pritisk na mala in srednja podjetja, ki ga povzročajo nepoštene trgovinske prakse, pogosto prenaša po verigi in doseže kmetijske proizvajalce, bi morali biti s pravili o nepoštenih trgovinskih praksah zaščiteni tudi mali in srednji vmesni dobavitelji na stopnjah, ki so za primarno proizvodnjo. Z zaščito vmesnih dobaviteljev bi se morale preprečiti tudi nenamerne posledice (zlasti v smislu neupravičenega zviševanja cen) preusmeritve trgovine stran od kmetijskih proizvajalcev in njihovih združenj, ki proizvajajo predelane proizvode, na nezaščitene dobavitelje.
- (8) Dobavitelji s sedežem zunaj Unije bi morali imeti možnost, da se pri prodaji živil kupcem s sedežem v Uniji oprejo na minimalni standard Unije, da bi se izognili nenamernim učinkom izkrivljanja zaradi zaščite dobaviteljev v Uniji.

¹² UL L 124, 20.5.2003, str. 36.

- (9) Ustrezna pravila bi se morala uporabljati za poslovno ravnanje večjih udeležencev v verigi preskrbe s hrano, tj. ki niso mali in srednji, saj imajo ti običajno močnejšo relativno pogajalsko moč pri trgovanju z malimi in srednje velikimi dobavitelji.
- (10) Ker večina držav članic že ima nacionalna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, čeprav se ta razhajajo, je primerno, da se za uvedbo minimalnega standarda zaščite na podlagi prava Unije uporabi direktiva. To bi morale državam članicam omogočiti, da zadevna pravila vključijo v svoj nacionalni pravni red na tak način, da vzpostavijo kohezivno ureditev. Državam članicam ne bi smelo biti preprečeno, da na svojem ozemlju sprejmejo in uporabljajo strožje nacionalne zakone za zaščito malih in srednjih dobaviteljev ter kupcev pred nepoštenimi trgovinskimi praksami v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano, pri čemer pa bi morale upoštevati omejitve prava Unije, ki veljajo za delovanje notranjega trga.
- (11) Ker se lahko nepošteno trgovinske prakse pojavijo na kateri koli stopnji prodaje živila, tj. pred prodajnim poslom, med njim ali po njem, bi morale države članice zagotoviti, da se določbe te direktive za take prakse uporabljajo, kadar koli se pojavijo.
- (12) Pri odločanju, ali se posamezna trgovinska praksa šteje za nepošteno, je pomembno zmanjšati tveganje omejitve uporabe dogovorov med strankama, ki so pošteni in s katerimi se ustvarja učinkovitost. Zato je primerno razlikovati med praksami, ki so jasno in nedvoumno predvidene v pogodbah o dobavi med strankama, in praksami, ki se pojavijo po začetku posla, ne da bi se stranki o njih jasno in nedvoumno vnaprej dogovorili, tako da so prepovedane samo enostranske in retroaktivne spremembe zadevnih pogojev sporazuma o dobavi. Vendar pa se nekatere trgovinske prakse že po svoji naravi štejejo za nepošteno, zato ne bi smele biti predmet svobodne pogodbene odločitve strank, da odstopajo od njih.
- (13) Za zagotovitev učinkovitega izvrševanja prepovedi, določenih v tej direktivi, bi morale države članice imenovati organ, ki je pooblaščen za njihovo izvrševanje. Organ bi moral imeti možnost, da ukrepa bodisi na lastno pobudo bodisi na podlagi pritožb strank, prizadetih zaradi nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano. Kadar pritožnik zaradi strahu pred povračilnimi ukrepi zaprosi, da njegova identiteta ostane zaupna, bi morali izvršilni organi držav članic tako prošnjo spoštovati.
- (14) S pritožbami, ki jih vložijo organizacije ali združenja takih organizacij, se lahko zaščiti identiteta posameznih članov organizacije, ki so mali in srednji dobavitelji ter menijo, da so bili izpostavljeni nepoštenim trgovinskim praksam. Izvršilni organi držav članic bi torej morali imeti možnost sprejeti in obravnavati pritožbe takih subjektov, ob tem pa zaščititi procesne pravice toženca.
- (15) Izvršilni organi držav članic bi morali imeti potrebna pooblastila, ki jim omogočajo, da na podlagi zahtev za informacije učinkovito zberejo informacije o dejstvih. Pooblaščen bi morali biti, da odredijo ustavitev prepovedane prakse, kjer je to ustrezno. Obstoje odvrtilnega sredstva, kot sta pooblastilo za naložitev glob in objava rezultatov preiskave, lahko spodbudi spremembe v ravnanju in predpravnih rešitve med strankama, zato bi to moralo biti del pooblastil izvršilnih organov. Komisija in izvršilni organi držav članic bi morali tesno sodelovati, da zagotovijo skupen pristop v zvezi z uporabo pravil iz te direktive. Zlasti bi si morali izvršilni organi medsebojno pomagati, na primer z izmenjavo informacij in s pomočjo pri preiskavah s čezmejno razsežnostjo.
- (16) Komisija bi morala za olajšanje učinkovitega izvrševanja pomagati organizirati sestanke med izvršilnimi organi držav članic, kadar je mogoče izmenjati dobre prakse

in ustrezne informacije. Komisija bi morala vzpostaviti in upravljati spletišče, s katerim bo olajšala navedene izmenjave.

- (17) Pravila, določena v tej direktivi, ne bi smela ovirati možnosti držav članic, da ohranijo obstoječa daljnosežnejša pravila ali da taka pravila sprejmejo v prihodnosti, ob upoštevanju omejitev prava Unije, ki veljajo za delovanje notranjega trga. Pravila bi se uporabljala sočasno s prostovoljnimi ukrepi upravljanja.
- (18) Komisija bi morala imeti pregled nad izvajanjem te direktive v državah članicah. Poleg tega bi morala imeti možnost, da oceni učinkovitost te direktive. V ta namen bi morali izvršilni organi držav članic Komisiji predložiti letna poročila. Za zagotovitev enotnih pogojev za izvajanje obveznosti poročanja bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Navedena pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta¹³. Komisiji bi moral pri tem postopku pomagati Odbor za skupno ureditev kmetijskih trgov.
- (19) Komisija bi morala v interesu učinkovitega izvajanja politike v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano pregledati uporabo te direktive ter predložiti poročilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij. Pri pregledu bi bilo treba posebno pozornost nameniti tudi vprašanju, ali bi bila poleg zaščite malih in srednjih dobaviteljev v prihodnosti upravičena tudi zaščita malih in srednjih kupcev živil v verigi preskrbe –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

1. Ta direktiva določa minimalni seznam prepovedanih nepoštenih trgovinskih praks med kupci in dobavitelji v verigi preskrbe s hrano ter minimalna pravila o izvrševanju prepovedi in ureditvah za usklajevanje med izvršilnimi organi.
2. Ta direktiva se uporablja za nekatere nepošteno trgovinske prakse, ki se pojavljajo pri prodaji živil s strani dobavitelja, ki je malo in srednje podjetje, kupcu, ki ni malo in srednje podjetje.
3. Ta direktiva se uporablja za sporazume o dobavi, sklenjene po datumu začetka uporabe določb, s katerimi je ta direktiva prenesena v nacionalno zakonodajo, navedenem v drugem pododstavku člena 12(1).

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (a) „kupec“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo s sedežem v Uniji, ki kupuje živila v trgovinske namene. Izraz „kupec“ lahko vključuje skupino takih fizičnih in pravnih oseb;

¹³ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

- (b) „dobavitelj“ pomeni vsakega kmetijskega proizvajalca ali vsako fizično ali pravno osebo, ki prodaja živila, ne glede na njegov oziroma njen sedež. Izraz „dobavitelj“ lahko vključuje skupino takih kmetijskih proizvajalcev ali takih fizičnih in pravnih oseb, vključno z organizacijami proizvajalcev in združenji organizacij proizvajalcev;
- (c) „malo in srednje podjetje“ pomeni podjetje v smislu opredelitve mikro, malih in srednjih podjetij iz Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES¹⁴;
- (d) „živila“ pomenijo proizvode, naštete v Prilogi I k Pogodbi, za prehranske namene in proizvode, ki niso našteti v navedeni prilogi, vendar so predelani iz navedenih proizvodov za prehranske namene;
- (e) „pokvarljiva živila“ pomenijo živila, ki bodo postala neprimerna za prehrano ljudi, če ne bodo shranjena, obdelana, zapakirana ali drugače konzervirana, da se prepreči, da bi postala neprimerna za prehrano ljudi.

Člen 3

Prepoved nepoštenih trgovinskih praks

1. Države članice zagotovijo, da so prepovedane naslednje trgovinske prakse:
 - (a) kupec dobavitelju za pokvarljiva živila plača po preteku 30 koledarskih dni po prejemu dobaviteljevega računa ali po poteku 30 koledarskih dni po datumu dostave pokvarljivih živil, pri čemer se upošteva poznejši datum. Ta prepoved ne vpliva:
 - na posledice zamud pri plačilu in pravna sredstva iz Direktive 2011/7/EU;
 - na možnost kupca in dobavitelja, da se dogovorita o klavzuli o porazdelitvi vrednosti v smislu člena 172(a) Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁵;
 - (b) kupec odpove naročila pokvarljivih živil v tako kratkem roku, da za dobavitelja ni mogoče razumno pričakovati, da bo našel nadomesten način za trženje ali uporabo navedenih živil;
 - (c) kupec enostransko ali retroaktivno spremeni pogoje sporazuma o dobavi glede pogostosti, rokov ali obsega dobave ali dostave, standardov kakovosti ali cen živil;
 - (d) dobavitelj plača živila, zavržena v prostorih kupca, kar ni posledica malomarnosti ali napake dobavitelja.
2. Države članice zagotovijo, da so prepovedane naslednje trgovinske prakse, če niso jasno in nedvoumno dogovorjene ob sklenitvi sporazuma o dobavi:
 - (a) kupec vrne neprodana živila dobavitelju;
 - (b) kupec dobavitelju zaračuna plačilo kot pogoj za skladiščenje, razstavljanje ali uvrstitev dobaviteljevih živil v ponudbo;

¹⁴ Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

¹⁵ Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 671).

- (c) dobavitelj plača za promocijo živil, ki jih prodaja kupec. Pred promocijo in če promocijo začne kupec, kupec opredeli obdobje promocije in pričakovano količino živil, ki naj bi bila naročena;
 - (d) dobavitelj plača za trženje živil s strani kupca.
3. Če kupec za primere iz točk (b), (c) in (d) odstavka 2 zahteva plačilo, kupec dobavitelju na njegovo zahtevo zagotovi oceno plačil na enoto ali skupnih plačil, kar je ustrežnejše, kar zadeva primera iz točk (b) in (d) odstavka 2, pa tudi oceno stroškov in podlago za tako oceno.
4. Države članice zagotovijo, da prepovedi iz odstavkov 1 in 2 pomenijo prevladujoče obvezne določbe, ki se uporabljajo za vsak primer, ki spada na njihovo področje uporabe, ne glede na pravo, ki se sicer uporablja za sporazum o dobavi med strankama.

Člen 4

Imenovani izvršilni organ

Vsaka država članica imenuje javni organ za izvrševanje prepovedi iz člena 3 na nacionalni ravni (v nadaljnjem besedilu: izvršilni organ).

Člen 5

Pritožbe in zaupnost

1. Dobavitelj pošlje pritožbo izvršilnemu organu v državi članici, v kateri ima sedež kupec, za katerega se domneva, da je uporabil nepošteno trgovinsko prakso.
2. Organizacije proizvajalcev ali združenja organizacij proizvajalcev, katerih člani ali člani njihovih članov menijo, da so bili žrtev prepovedane trgovinske prakse, imajo pravico vložiti pritožbo.
3. Izvršilni organ na zahtevo pritožnika zagotovi zaupnost identitete pritožnika in katerih koli drugih informacij, v zvezi s katerimi pritožnik meni, da bi njihovo razkritje škodovalo njegovim interesom. Pritožnik take informacije opredeli v morebitni zahtevi za zaupnost.
4. Kadar izvršilni organ meni, da ni zadostne podlage za ukrepanje na podlagi pritožbe, o razlogih obvesti pritožnika.

Člen 6

Pooblastila izvršilnega organa

Države članice zagotovijo, da je izvršilni organ ustrezno opremljen in mu podelijo naslednja pooblastila:

- (a) da na lastno pobudo ali na podlagi pritožbe začne in izvaja preiskave;
- (b) da od kupcev in dobaviteljev zahteva, naj predložijo vse potrebne informacije za izvajanje preiskav o prepovedanih trgovinskih praksah;

- (c) da sprejme odločitev o ugotovitvi kršitve prepovedi iz člena 3 in od kupca zahteva, naj preneha prepovedano trgovinsko prakso. Organ se lahko vzdrži sprejetja kakršne koli take odločitve, če bi se s tako odločitvijo lahko razkrile identiteta pritožnika ali katere koli druge informacije, v zvezi s katerimi pritožnik meni, da bi njihovo razkritje škodovalo njegovim interesom, če je pritožnik take informacije opredelil v skladu s členom 5(3);
- (d) da storilcu kršitve naloži denarno kazen. Kazen je učinkovita, sorazmerna in odvračilna glede na naravo, trajanje in resnost kršitve;
- (e) da objavi svoje odločitve v zvezi s točkama (c) in (d);
- (f) da kupce in dobavitelje obvešča o svojih dejavnostih z letnimi poročili, v katerih so med drugim navedeni število prejetih pritožb in preiskave, ki jih je začel in zaključil. Poročilo za vsako preiskavo vsebuje kratek opis zadeve in rezultat preiskave.

Člen 7

Sodelovanje med izvršilnimi organi

1. Države članice zagotovijo, da izvršilni organi učinkovito sodelujejo drug z drugim in si medsebojno pomagajo pri preiskavah s čezmejno razsežnostjo.
2. Izvršilni organi se sestanejo enkrat letno, da bi razpravljali o uporabi te direktive na podlagi letnih poročil iz člena 9(1) in dobrih praks na področjih, na katera se nanaša. Komisija pomaga pri organizaciji navedenih sestankov.
3. Komisija vzpostavi in upravlja spletišče, ki omogoča izmenjavo informacij med izvršilnimi organi in Komisijo, zlasti v zvezi z letnimi sestanki.

Člen 8

Nacionalna pravila

Države članice lahko določijo pravila za boj proti nepoštenim trgovskim praksam, ki presegajo pravila iz členov 3, 5, 6 in 7, če so taka nacionalna pravila združljiva s pravili o delovanju notranjega trga.

Člen 9

Poročanje držav članic

1. Države članice do 15. marca vsako leto Komisiji pošljejo poročilo o nepoštenih trgovskih praksah v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano. Poročilo vsebuje zlasti vse ustrezne podatke o uporabi in izvrševanju pravil na podlagi te direktive v zadevni državi članici v predhodnem letu.
2. Komisija lahko sprejme izvedbene akte, s katerimi določi:
 - (a) pravila o informacijah, potrebnih za uporabo odstavka 1;
 - (b) ureditve za upravljanje informacij, ki jih je treba poslati, ter pravila o vsebini in obliki;

- (c) ureditve za posredovanje ali dajanje na voljo informacij in dokumentov državam članicam, mednarodnim organizacijam, pristojnim organom v tretjih državah ali javnosti ob upoštevanju varstva osebnih podatkov ter legitimnega interesa kmetijskih proizvajalcev in podjetij, da se varujejo njihove poslovne skrivnosti.

Navedeni izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 10(2).

Člen 10

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga Odbor za skupno ureditev kmetijskih trgov, ustanovljen s členom 229 Uredbe (EU) št. 1308/2013. Navedeni odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 11

Ocena

1. Komisija ne prej kot tri leta po datumu začetka uporabe te direktive opravi oceno te direktive ter Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij predloži poročilo o glavnih ugotovitvah.
2. Države članice Komisiji pošljejo potrebne informacije za pripravo navedenega poročila.
3. Komisija šest mesecev po datumu za prenos te direktive v nacionalno zakonodajo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij predloži vmesno poročilo o stanju njenega prenosa v nacionalno zakonodajo in izvajanju.

Člen 12

Prenos v nacionalno zakonodajo

1. Države članice najpozneje šest mesecev po začetku veljavnosti te direktive sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo. Besedilo navedenih predpisov nemudoma sporočijo Komisiji.
Navedene predpise začnejo uporabljati 12 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.
Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.
2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 13

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati peti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 14

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
Predsednik

Za Svet
Predsednik

OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZAKONODAJNEGA PREDLOGA

1. OKVIR PREDLOGA/POBUDE

- 1.1. Naslov predloga/pobude
- 1.2. Zadevna področja
- 1.3. Vrsta predloga/pobude
- 1.4. Cilji
- 1.5. Utemeljitev predloga/pobude
- 1.6. Trajanje ukrepa in finančnih posledic
- 1.7. Načrtovani načini upravljanja

2. UKREPI UPRAVLJANJA

- 2.1. Pravila o spremljanju in poročanju
- 2.2. Upravljavski in kontrolni sistem
- 2.3. Ukrepi za preprečevanje goljufij in nepravilnosti

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA/POBUDE

- 3.1. Zadevni razdelki večletnega finančnega okvira in odhodkovne proračunske vrstice
- 3.2. Ocenjene posledice za odhodke
 - 3.2.1. *Povzetek ocenjenih posledic za odhodke*
 - 3.2.2. *Ocenjene posledice za odobritve za poslovanje*
 - 3.2.3. *Ocenjene posledice za odobritve za upravne zadeve*
 - 3.2.4. *Skladnost z veljavnim večletnim finančnim okvirom*
 - 3.2.5. *Udeležba tretjih oseb pri financiranju*
- 3.3. Ocenjene posledice za prihodke

OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZAKONODAJNEGA PREDLOGA

1. OKVIR PREDLOGA/POBUDE

1.1. Naslov predloga/pobude

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o nepoštenih trgovinskih praksah v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano

1.2. Zadevna področja

Kmetijska politika
Politika konkurence

1.3. Vrsta predloga/pobude

X Predlog/pobuda se nanaša na **nov ukrep**.

Predlog/pobuda se nanaša na **nov ukrep na podlagi pilotnega projekta/pripravljalnega ukrepa**¹⁶.

Predlog/pobuda se nanaša na **podaljšanje obstoječega ukrepa**.

Predlog/pobuda se nanaša na **obstoječ ukrep, preusmerjen v nov ukrep**.

1.4. Cilji

1.4.1. Večletni strateški cilji Komisije, ki naj bi bili doseženi s predlogom/pobudo

Predlog je namenjen omejitvi nepoštenih trgovinskih praks, ki izhajajo iz neenake pogajalske moči v verigi preskrbe s hrano, da bi prispevali k četrti prednostni nalogi predsednika Junckerja za „bolj povezan in pravičnejši notranji trg z okrepljeno industrijsko bazo“, ki je prenesena v splošni cilj „trajnostne proizvodnje hrane“ v okviru skupne kmetijske politike.

1.4.2. Specifični cilji

Specifični cilj št.

Ohranitev stabilnosti trga
Zvišanje dohodkov kmetijskih proizvajalcev
Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva

¹⁶ Po členu 54(2)(a) oz. (b) finančne uredbe.

1.4.3. *Pričakovani rezultati in posledice*

Navedite, kakšne posledice naj bi imel(-a) predlog/pobuda za upravičence/ciljne skupine.

1. Zmanjšanje pojavljanja nepoštenih trgovinskih praks

2. Prispevek k enakim konkurenčnim pogojem

3. Omogočeno učinkovito pravno varstvo

Učinek: boljši položaj kmetijskih proizvajalcev v živilski verigi s pozitivnim učinkom na njihove dohodke.

1.4.4. *Kazalniki rezultatov in posledic*

Navedite, s katerimi kazalniki se bo spremljalo izvajanje predloga/pobude.

Ad 1. Pojavi vsake zadevne nepošteno trgovinske prakse, ki jih prijavijo podjetja (delež podjetij, ki prijavijo take prakse, in prijavljena pogostost, domnevni stroški nepoštenih trgovinskih praks)

Ad 1. Stroški izpolnjevanja obveznosti za podjetja

Ad 1. Morebitni učinki preusmeritve trgovine v škodo zaščitene strani

Ad 2. Prilagoditev uporabe pravil o nepoštenih trgovinskih praksah (npr. število sprememb nacionalnih pravil z namenom približanja praks)

Ad 2. Število sprejetih priporočil za dobro prakso

Ad 2. Prijavljeni upravni stroški za države članice

Ad 2. Relativne spremembe v proizvodnji in maloprodajnih cenah

Ad 3. Število prejetih pritožb (anonimnih ali ne)

Ad 3. Število mediacijskih sestankov, če je to ustrezno

Ad 3. Število začetih preiskav (na lastno pobudo ali na zahtevo)

Ad 3. Delež zadev, v katerih je bila ugotovljena kršitev

1.5. **Utemeljitev predloga/pobude**

1.5.1. *Potrebe, ki jih je treba zadovoljiti kratkoročno ali dolgoročno*

Ta predlog je namenjen omejitvi nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano z zagotovitvijo minimalne ravni zaščite po vsej EU na podlagi okvira, s katerim so prepovedane najhujše nepošteno trgovinske prakse in zagotovljene možnosti za pravno varstvo. Z odstranitvijo ovire za učinkovitost bi moral predlog tudi izboljšati delovanje verige preskrbe s hrano na splošno.

1.5.2. *Dodana vrednost ukrepanja Unije (ki je lahko posledica različnih dejavnikov, npr. usklajevalnih koristi, pravne varnosti, večje učinkovitosti ali dopolnjevanja). Za namene te točke je „dodana vrednost ukrepanja Unije“ vrednost, ki izhaja iz ukrepanja Unije in predstavlja dodatno vrednost poleg tiste, ki bi jo sicer ustvarile države članice same.*

Razlogi za ukrepanje na evropski ravni (predhodno)

V členu 39 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) je določeno, da je cilj skupne kmetijske politike zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti.

V členu 40 PDEU je določeno, da skupna ureditev trgov izključuje vsakršno diskriminacijo med kmetijskimi proizvajalci. V členu 43 PDEU je določeno, da skupna ureditev trgov v Uniji zagotavlja tržne pogoje, ki so podobni tistim na nacionalnem trgu.

Večina držav članic je sprejela pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, vendar pa so k problemu pristopile različno, zato s tem povezani ukrepi niso usklajeni; države članice nimajo mehanizmov za usklajevanje, niti nimajo pobud za to, da bi same izvedle prilagoditev. Da bi se dosegla zgolj minimalna raven zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami po vsej EU in zagotovili enaki konkurenčni pogoji za vse proizvajalce, so potrebni ukrepi EU.

Pričakovana ustvarjena dodana vrednost Unije (naknadno)

Minimalna zaščita pred nepoštenimi trgovinskimi praksami v verigi preskrbe s hrano po državah članicah ter s tem boljše delovanje in večja učinkovitost verige preskrbe s hrano. Enaki konkurenčni pogoji za kmetijske proizvajalce.

1.5.3. *Spoznanja iz podobnih izkušenj v preteklosti*

Kupci in dobavitelji imajo lahko neenako pogajalsko moč, ki lahko privede do nepoštenih trgovinskih praks, s katerimi se ustvarja pritisk na dobiček prizadetih dobaviteljev in ki lahko privedejo do nepravilnega razporejanja sredstev, zaradi česar se zmanjšuje učinkovitost verige preskrbe s hrano.

Še zlasti ranljivi so kmetijski proizvajalci, saj so pri tem, da njihovi proizvodi pridejo do potrošnikov, pogosto odvisni od večjih partnerjev v nadaljnji verigi, dolgi presledki pri proizvodnji in pokvarljivost številnih njihovih proizvodov pa omejujejo njihov maneverski prostor.

Ta predlog je rezultat daljših razprav. Komisija je leta 2013 opravila javno posvetovanje na to temo, leta 2016 pa so Evropski parlament, Svet in Evropski ekonomsko-socialni odbor pozvali k ukrepanju glede nepoštenih trgovinskih praks.

1.5.4. *Skladnost in možnosti sinergij z drugimi ustreznimi instrumenti*

Predlog dopolnjuje obstoječa pravila EU o nepoštenih poslovnih praksah pri transakcijah podjetij v razmerju do potrošnikov; horizontalna pravila EU o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji zaenkrat še ne obstajajo. Predlog dopolnjuje tudi druga področja, ki so pomembna za udeležence v verigi in na katerih že veljajo skupna pravila, kot so konkurenca, državna pomoč in tržni standardi.

1.6. Trajanje ukrepa in finančnih posledic

Časovno omejen(-a) predlog/pobuda:

- trajanje predloga/pobude od [D. MMMM] LLLL do [D. MMMM] LLLL,
- finančne posledice med letoma LLLL in LLLL.

X Časovno neomejen(-a) predlog/pobuda:

- izvajanje z obdobjem uvajanja med letoma LLLL in LLLL,
- ki mu sledi izvajanje predloga/pobude v celoti.

1.7. Načrtovani načini upravljanja¹⁷

X Neposredno upravljanje – Komisija:

- X z lastnimi službami, vključno z zaposlenimi v delegacijah Unije,
- prek izvajalskih agencij.

Deljeno upravljanje z državami članicami.

Posredno upravljanje s poverjanjem nalog izvrševanja proračuna:

- tretjim državam ali organom, ki jih te imenujejo,
- mednarodnim organizacijam in njihovim agencijam (navedite),
- EIB in Evropskemu investicijskemu skladu,
- organom iz členov 208 in 209 finančne uredbe,
- subjektom javnega prava,
- subjektom zasebnega prava, ki opravljajo javne storitve, kolikor ti subjekti zagotavljajo ustrezna finančna jamstva,
- subjektom zasebnega prava države članice, ki so pooblaščenim za izvajanje javno-zasebnih partnerstev in ki zagotavljajo ustrezna finančna jamstva,
- osebam, pooblaščenim za izvajanje določenih ukrepov SZVP v skladu z naslovom V PEU in opredeljenim v zadevnem temeljnem aktu.
- *Pri navedbi več kot enega načina upravljanja je treba to natančneje obrazložiti v oddelku „opombe“.*

Opombe

¹⁷ Pojasnila o načinih upravljanja in sklici na finančno uredbo so na voljo na spletišču BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. UKREPI UPRAVLJANJA

2.1. Pravila o spremljanju in poročanju

Navedite pogostost in pogoje.

Enkrat letno:

države članice do 15. marca vsako leto Evropski komisiji pošljejo letna poročila prek sistema, ki temelji na informacijski tehnologiji. Poročila vsebujejo zlasti vse ustrezne podatke o uporabi in izvrševanju pravil na podlagi te direktive.

2.2. Upravljavski in kontrolni sistem

2.2.1. *Utemeljitev načinov upravljanja, financiranje mehanizmov izvajanja, načini plačila in predlagana strategija nadzora*

Splošna tveganja glede pravil v predlogu, ki jih je mogoče ugotoviti, se nanašajo na učinkovitost predloga in ne na odhodke EU, saj vključuje razmeroma nepomembne zneske.

Tveganja so lahko povezana s pomanjkljivostmi v upravnem izvršilnem organu, vključno z obravnavo pritožb in zaupnostjo, poročanju s strani držav članic in nadzoru s strani Komisije.

Letna poročila, letni sestanek in posebno spletišče bi morali zagotoviti ustrezne nadaljnje ukrepe glede izvajanja direktive v državah članicah EU.

2.2.2. *Podatki o ugotovljenih tveganjih in vzpostavljenem sistemu notranje kontrole za njihovo ublažitev*

Odhodke, povezane s tem predlogom, upravlja Komisija v okviru neposrednega upravljanja v skladu z načeli iz člena 32 Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije – finančna uredba.

Kot zahteva finančna uredba, je generalni direktor za kmetijstvo in razvoj podeželja vzpostavil organizacijsko strukturo in postopke notranje kontrole, primerne za doseganje ciljev politike in kontrole, v skladu s standardi notranje kontrole, ki jih je sprejela Komisija, in ob upoštevanju tveganj, povezanih z okoljem, v katerem politika deluje.

2.2.3. *Ocena in utemeljitev stroškovne učinkovitosti kontrol (razmerje „stroški kontrole – vrednost povezanih upravljanih sredstev“) ter ocena pričakovane stopnje tveganja napake (ob plačilu in ob zaključku)*

Kontrole zakonitosti in pravilnosti plačil na podlagi nove direktive bodo zajete z obstoječimi določbami za neposredno upravljanje v Komisiji.

Odhodki, povezani s tem predlogom, ne bodo privedli do povečanja stopnje napake za Evropski kmetijski jamstveni sklad ob upoštevanju razmeroma nepomembnih zadevnih zneskov in načina izvajanja (neposredno upravljanje).

2.3. Ukrepi za preprečevanje goljufij in nepravilnosti

Navedite obstoječe ali načrtovane preprečevalne in zaščitne ukrepe, npr. iz strategije za boj proti goljufijam.

Komisija sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovi, da so pri izvajanju ukrepov, ki se financirajo na podlagi te direktive, finančni interesi Evropske unije zaščiteni s preventivnimi ukrepi proti goljufijam, korupciji in drugim nezakonitim dejavnostim, z učinkovitim preverjanjem, ob odkritju nepravilnosti pa z izterjavo neupravičeno izplačanih zneskov ter po potrebi z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kaznimi v skladu s členom 325 Pogodbe o delovanju Evropske unije, Uredbo Sveta (ES) št. 2988/95 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti in naslovom IV finančne uredbe, ki se uporablja za splošni proračun Unije.

Komisija ali njeni predstavniki in Računsko sodišče so pooblaščen za izvajanje revizij na podlagi dokumentov in na kraju samem pri vseh izvajalcih in podizvajalcih, ki so prejeli sredstva Unije. Urad OLAF je pooblaščen za izvajanje pregledov in inšpekcij na kraju samem v zvezi z gospodarskimi subjekti, ki jih tako financiranje neposredno ali posredno zadeva, v skladu s postopki iz Uredbe Sveta (ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996, da se ugotovi, ali je bila storjena goljufija. V sklepih, sporazumih in pogodbah, ki izhajajo iz izvajanja uredbe, sta Komisija, vključno z uradom OLAF, in Računsko sodišče izrecno pooblaščen za izvajanje takih revizij, pregledov na kraju samem in inšpekcijskih pregledov.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA/POBUDE

3.1. Zadevni razdelki večletnega finančnega okvira in odhodkovne proračunske vrstice

- Obstoječe proračunske vrstice

Po vrstnem redu razdelkov večletnega finančnega okvira in proračunskih vrstic.

Razdelek večletnega finančnega okvira	Proračunska vrstica	Vrsta odhodkov	Prispevek			
		dif./nedif. 18	držav Efte ¹⁹	držav kandidatk ²⁰	tretjih držav	po členu 21(2)(b) finančne uredbe
	Razdelek 2: Trajnostna rast: naravni viri Razdelek 5: Upravljanje					
	05 01 02 11 – Odhodki za zunanje sodelavce in drugi odhodki za upravljanje v podporo področju „kmetijstvo in razvoj podeželja“ – Odhodki za ostalo upravljanje 05 08 09 – Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS) – Operativna tehnična pomoč	nedif.	NE	NE	NE	NE

¹⁸ Dif. = diferencirana sredstva / nedif. = nediferencirana sredstva.

¹⁹ Efta: Evropsko združenje za prosto trgovino.

²⁰ Države kandidatke in po potrebi potencialne države kandidatke z Zahodnega Balkana.

3.2. Ocenjene posledice za odhodke

3.2.1. Povzetek ocenjenih posledic za odhodke

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

Razdelek večletnega finančnega okvira	2	Trajnostna rast: naravni viri
--	---	-------------------------------

GD AGRI			Leto20 20 ²¹	Leto20 21	Leto20 22	Leto20 23	Vstavite ustrezno število let glede na trajanje posledic (gl. točko 1.6)	SKUPAJ
• Odobritve za poslovanje								
05 08 09 – Evropski kmetijski jamstveni sklad (EKJS) – Operativna tehnična pomoč	obveznosti	(1)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati.
	plačila	(2)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati.
Odobritve za upravne zadeve, ki se financirajo iz sredstev določenih programov ²²								
		(3)	–	–	–	–		
Odobritve za GD AGRI SKUPAJ	obveznosti	= 1 + 3	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati
	plačila	= 2 + 3	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati.

²¹ Leto 2020 je leto začetka izvajanja predloga/pobude.

²² Tehnična in/ali upravna pomoč ter odhodki za podporo izvajanju programov in/ali ukrepov EU (prej vrstice BA), posredne raziskave, neposredne raziskave.

• Odobritve za poslovanje SKUPAJ	obveznosti	(4)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.			Potrebno indeksirati.
	plačila	(5)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.			Potrebno indeksirati.
• Odobritve za upravne zadeve, ki se financirajo iz sredstev določenih programov, SKUPAJ		(6)	–	–	–	–				
Odobritve iz RAZDELKA 2 večletnega finančnega okvira SKUPAJ	obveznosti	= 4 + 6	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.			Potrebno indeksirati.
	plačila	= 5 + 6	0,05	0,05	0,05	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.			Potrebno indeksirati.

Razdelek večletnega finančnega okvira	5	„Upravni odhodki“
--	----------	-------------------

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

		Leto20 20	Leto20 21	Leto20 22	Leto20 23	Vstavite ustrezno število let glede na trajanje posledic (gl. točko 1.6)	SKUPAJ
GD: AGRI							
• Človeški viri		0,215	0,215	0,215	0,215	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati.
• Drugi upravni odhodki (1 sestanek na leto s strokovnjaki iz izvršilnih organov)		0,017	0,017	0,017	0,017	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati.
GD AGRI SKUPAJ	odobritve	0,232	0,232	0,232	0,232	0,232	Potrebno indeksirati.

Odobritve iz RAZDELKA 5 večletnega finančnega okvira SKUPAJ	(obveznosti skupaj = plačila skupaj)	0,232	0,232	0,232	0,232	0,23	Potrebno indeksirati.
--	---	-------	-------	-------	-------	------	--------------------------

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

		Leto20 ²³ 20	Leto20 21	Leto20 22	Leto20 23	Vstavite ustrezno število let glede na trajanje posledic (gl. točko 1.6)	SKUPAJ
Odobritve iz RAZDELKOV od 1 do 5 večletnega finančnega okvira SKUPAJ	obveznosti	0,282	0,282	0,282	0,282	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati.
	plačila	0,282	0,282	0,282	0,282	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	Potrebno indeksirati.

²³ Leto 2020 je leto začetka izvajanja predloga/pobude.

3.2.2. Ocenjene posledice za odobritve za poslovanje

- Za predlog/pobudo niso potrebne odobritve za poslovanje.
- Za predlog/pobudo so potrebne odobritve za poslovanje, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:

odobritve za prevzem obveznosti v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

Cilji in realizacije ↓			Leto2020		Leto2021		Leto2022		Leto2023		Vstavite ustrezno število let glede na trajanje posledic (gl. točko 1.6)						SKUPAJ			
	REALIZACIJE																			
	vrsta ²⁴	povprečni stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število	stroški	število realizacij skupaj	stroški realizacij skupaj
Za vse tri SPECIFIČNE CILJE ²⁵																				
Vzpostavitev in vzdrževanje spletišča	Uporaba spletišča	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.							Potrebno indeksirati.		
Vmesni seštevek za specifične cilje			1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.							Potrebno indeksirati.		
STROŠKI SKUPAJ			1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.							Potrebno indeksirati.		

²⁴ Realizacije so dobavljeni proizvodi in opravljene storitve (npr. število financiranih izmenjav študentov, število kilometrov novozgrajenih cest ...).

²⁵ Kakor so opisani v točki 1.4.2 „Specifični cilji ...“. Spletišče je namenjeno izmenjavi informacij med organi držav članic in službami Komisije ter kot tako prispeva k izboljšanju položaja kmetov v živilski verigi po vsej EU, izboljšanju njihove konkurenčnosti, zvišanju njihovih dohodkov in ohranjanju stabilnosti trga.

3.2.3. Ocenjene posledice za odobritve za upravne zadeve

3.2.3.1. Povzetek

- Za predlog/pobudo niso potrebne odobritve za upravne zadeve.
- Za predlog/pobudo so potrebne odobritve za upravne zadeve, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:

v mio. EUR (na tri decimalna mesta natančno)

	Leto2020 ²⁶	Leto2021	Leto2022	Leto2023	Vstavite ustrezno število let glede na trajanje posledic (gl. točko 1.6)	SKUPAJ
--	------------------------	----------	----------	----------	--	--------

RAZDELEK 5večletnega finančnega okvira							
Človeški viri	0,215	0,215	0,215	0,215	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	0,215	Potrebno indeksirati .
Drugi upravni odhodki	0,017	0,017	0,017	0,017	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.	0,017	Potrebno indeksirati .
Seštevek za RAZDELEK 5večletnega finančnega okvira	0,232	0,232	0,232	0,232		0,232	Potrebno indeksirati .

Odobritve zunaj RAZDELKA 5 ²⁷ večletnega finančnega okvira							
Človeški viri							
Drugi upravni odhodki							
Seštevek za odobritve zunaj RAZDELKA 5večletnega finančnega okvira							

SKUPAJ	0,232	0,232	0,232	0,232		0,232	Potrebno indeksirati .
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--	--------------	-------------------------------

Potrebe po odobritvah za človeške vire in druge upravne odhodke se krijejo z odobritvami GD, ki so že dodeljene za upravljanje ukrepa in/ali so bile prerazporejene znotraj GD, po potrebi skupaj z dodatnimi viri, ki se lahko pristojnemu GD dodelijo v okviru postopka letne dodelitve virov glede na proračunske omejitve.

²⁶ Leto 2020 je leto začetka izvajanja predloga/pobude.

²⁷ Tehnična in/ali upravna pomoč ter odhodki za podporo izvajanju programov in/ali ukrepov EU (prej vrstice BA), posredne raziskave, neposredne raziskave.

3.2.3.2. Ocenjene potrebe po človeških virih

- Za predlog/pobudo niso potrebni človeški viri.
- Za predlog/pobudo so potrebni človeški viri, kot je pojasnjeno v nadaljevanju:

ocena, izražena v ekvivalentu polnega delovnega časa

	Leto2020	Leto2021	Leto2022	Leto2023	Vstavite ustrezno število let glede na trajanje posledic (gl. točko 1.6)		
• Delovna mesta v skladu s kadrovskim načrtom (uradniki in začasni uslužbenci)							
05 01 01 01 (sedež in predstavništva Komisije)	1,5	1,5	1,5	1,5	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.		
XX 01 01 02 (delegacije)							
XX 01 05 01 (posredne raziskave)							
10 01 05 01 (neposredne raziskave)							
• Zunanji sodelavci (v ekvivalentu polnega delovnega časa: EPDČ)²⁸							
XX 01 02 01 (PU, NNS, ZU iz splošnih sredstev)							
XX 01 02 02 (PU, LU, NNS, ZU in MSD na delegacijah)							
XX 01 04 yy ²⁹	– na sedežu						
	– na delegacijah						
XX 01 05 02 (PU, NNS, ZU za posredne raziskave)							
10 01 05 02 (PU, NNS, ZU za neposredne raziskave)							
Druge proračunske vrstice (navedite)							
SKUPAJ	1,5	1,5	1,5	1,5	Tako dolgo, kot bo veljala direktiva.		

XX je zadevno področje ali naslov.

Potrebe po človeških virih se krijejo z osebjem GD, ki je že dodeljeno za upravljanje ukrepa in/ali je bilo prerezporejeno znotraj GD, po potrebi skupaj z dodatnimi viri, ki se lahko pristojnemu GD dodelijo v okviru postopka letne dodelitve virov glede na proračunske omejitve.

Opis nalog:

Uradniki in začasni uslužbenci	3 AD uradniki s polovičnim delovnim časom
Zunanji sodelavci	

3.2.4. Skladnost z veljavnim večletnim finančnim okvirom

- Predlog/pobuda je v skladu z veljavnim večletnim finančnim okvirom.
- Za predlog/pobudo je potrebna sprememba zadevnega razdelka večletnega finančnega okvira.
- Za predlog/pobudo je potrebna uporaba instrumenta prilagodljivosti ali sprememba večletnega finančnega okvira.

²⁸ PU = pogodbeni uslužbenec; LU = lokalni uslužbenec; NNS = napoteni nacionalni strokovnjak; ZU = začasni uslužbenec; MSD = mladi strokovnjak na delegaciji.

²⁹ Dodatna zgornja meja za zunanje sodelavce v okviru odobritev za poslovanje (prej vrstice BA).

3.2.5. *Udeležba tretjih oseb pri financiranju*

- V predlogu/pobudi ni načrtovano sofinanciranje tretjih oseb.

3.3. Ocenjene posledice za prihodke

- X Predlog/pobuda nima finančnih posledic za prihodke.